

ארצה, עכ"ל כאמור שליט"א, ובע"ה שכוונתי גם אני בזה לדעת כאמור שליט"א להתמיר בזה, וכעין זה יש אתי עוד מכתב מכאמור שליט"א משנה דאשתקד בדבר שיצאתי בעירי לקנא קנאת ד' צבאות לאסור מצות ממאשין, ולא רציתי ולא נתתי להכשיר אף גם התנור וכהנה, וכתב לי ע"ז מכתב ובי"ה גם אני כוננתי לדעתו הגדולה:

א"ד ידידו ש"ב המברכו בחג כשר ושמה דוש"ת

יקותיאל נתן נטע הכהן ראבי-
נאוויטץ אבד"ק בריסק דקו"א.

(מדור פרשיסחא).

בי"ה ווארשא יום ג' אמור כ"ו למבי"ה תרפ"ה.

שלי רב, וכל טב, לאיש טב, כבוד ידידי הרה"ח המופלא וכו' כש"ת מו"ה יועץ קים קדיש שיחי בעיר פרשיטק יע"א.

עתה באתי למלאות בקשתו להעתיק לו מחיבורי „חדות שמחה ושמות יהונתן" חידו"ת ודברים יקרים מרבינו הקדוש הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע ועל כל ישראל ולכל המסייעים ועוסקים בדבריו הקדושים כדי להפיצם בישראל, וזה החלי בעור צורי וגואלי: זה רבות בשנים אשר שמעתי מידידי הרב הגאון החסיד המפורסם וכו' מו"ה ר' פתחי הארענבאלס זצ"ל דומ"ץ בפה ווארשא ששמע מפה קדוש הרב הגאון הקדוש צי"ע וכו' מו"ה ר' יעקב ארי' מראדזימין זי"ע בשם רבינו הקדוש מפרשיסחא זי"ע שהקשה בהא דפריך הש"ס (סוכה ד' ל') וליקנינהו בשינוי מעשה דלולב צריך אגד והא אגדו ע"ש והקשה הא מ"מ הוה תעשה ולא מן העשוי דמ"נ אימת קנה אי קודם האגד לא הי' שלו ורק לבתר האגד א"כ בשעת

בי"ה יום ה' ויקהל כ"ה אדר תרפ"ט.

א"כ ש"ב הגאון המובהק סוע"ה דורש טוב לעמו איש האשכולות וכו' וכו' כמוה"ר צ"י שליט"א ראב"ד לעדת ווארשא.

הנני ממציא לו בזה העתק ממש"כ כאמור הרה"ג וכו' כמו"ה ישראל פנחס הכהן שליט"א הגאבד"ק רדאמסק יצ"ו כבקשתו:

ואודות הציקער צי" באו"ח תס"ח לענין דברים המתרים ואחרים נוהגים בו איסור אסור להתיר בפניהם ועי' פסחים נ' בבני בישן ובמג"א ס"ק ד' שם דאפי' ביודעין שמותר ונוהגין בו איסור אסור דהוי כמו נדר עיי"ש, ואפשר מדינא ג"כ אסור כבאו"ח תמ"ז ס"ה ברמ"א ז"ל שם לענין בשר יבש וגבינה וכאן א"א לבדוק הרבה ציקער ולא גרע ממלח שלא נבדק, ועובדא ידענא שר' מענדל' עפשטיין מפה הי' זה זמן נאמן בפאבריק מציקער סמוך וגראה לעיר סאכאטשאוו והתיישב בדעתו והלך לסאכאטשאוו בועש"ק להיות שם משובתי שב"ק אצל הגה"ק בעמח"ס אגלי טל זצוקל"ה והאחרון כעס עליו למה אינו שומר את הציקער ורצה דוקא לשלחו חזרה על שב"ק, אך כשנודע לו שאין שהות עוד שיבוא ר"מ להפאבריק קודם שב"ק הסכים שיהי' אצלו ובתנאי שתיכף במוצש"ק אחר הבדלה ילך חזרה והציקער שנעבד בש"ק בלי השגחתו יעשה סימן שזהו חמץ וישגיח היטב, ואמר הגם שלענין חמץ חשש רחוק יש עכ"ז לא ישנה וצריך משגיח עי", ולדעתי תאמר להם בפירוש שמווארשא אוסרין ואפשר יוכלו להכין על פסח ציקער שיעבדו ביום ובליילה עי' פועלים ושכירי יום וגם שכירי לילה, ואם לא, השי"ת ימלא חסרונוך בהיתר ותקבל שכר על הפרישה, והקולות יחדלון, והמותר לא יהי' ניתך

שיח שרפי קודש

56

ביחד עם הה"ק מקאצק זי"ע להה"ק מפרשיסחא זי"ע ועלתה להם שביום ועש"ק היו רחוק מעיר מפרשיסחא כ"כ אשר חשבו שלא יוכלו ליכנס להעיר לקבל שבת והיו בכפר והוכרחו לשבת שם ועלתה להם שיתאכסנו אצל עכ"ם אחד בי דיר ובדוחק הצצה להם אותו העכ"ם ליתן להם מעט נפט להאיר להם בליל ש"ק אבל על סעודת שב"ק לא הי' להם כי אם הה"ק מראדומין זי"ע והה"ק מקאצק זי"ע היה אצלו מעט יי"ש לקידוש ויצאו שניהם באותו קידוש ועל הפרוסה ברכו שניהם המוציא לצאת ידי סעודה ובאותו השבת נעשתה קור גדול ושלג ורוח נורא ומהומה ומבוכה גדולה מאוד, אבל כאשר יצאו ג' כוכבים הוכרחו לילך להקביל פני רבם ואלצו לצאת מהעכו"ם להבדיל כל הקודש פנימה ומחמת הקור הגדול והשלג הנורא נקרע להרבי מראדומין זי"ע נעל אחד ונשאר יחף על רגל א', בנסעם ברגלם מחמת הצניעה היה לו להה"ק מראדומין זי"ע יסורים גדולים ונוראים מאוד כידוע שהיה מדוכא תמיד ונתתו לו יסורים מטורח הדרך שהלכו ברגלם להרבי מפרשיסחא זי"ע, וכאשר באו לבית הרבי מפרשיסחא זי"ע סיפר שתיכף בעת אשר ראה את פני רבו זי"ע תיכף הרווח לו הרבה עד שלא הגיש כלום וגם אז בעת שסיפר המעשה היה לו יסורים על הרגל ואמר שבעת שהזכיר את המעשה הלז עת שראה את פני רבו אז ג"כ הרווח לו מאוד, מזה המעשה נוכל ללמוד איך בלבם בער אהבת רבם שלהבת יה עכ"ל:

שמעתי מאבי מורי הרבני החסיד ר' יוסף יחיאל הלוי אייבעשיץ ז"ל אשר פ"א הי' הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע אצל הגבירה טעמעריל בערקאזאן ז"ל, וישב שם אצל החלון ומבחזק עמד איש א' וצייר צורתו הקדושה

בשעת האגד לא הי' שלו והיו תולמ"ה וצ"ע עכ"ל:

ולפענ"ד נראה ליישב קושית רבינו הקדוש מפרשיסחא זי"ע בפשיטות דיל' דלא מצינו הא דתולמ"ה רק היכא שיש על הדבר איסור ברור והוא עושה בזה הדבר מצוה שפיר אמרינן דאף אם אח"כ פקע מהדבר האיסור מ"מ הוה תולמ"ה משא"כ בנ"ד דל"ה רק ספק גזל א"כ אף קודם האגד לא הי' שלו רק מספק ולא בודאי והיכא שיש על הדבר ספק איסור לא מצינו לפסול בזה משום תולמ"ה ודוק, ובפרט הא דאמר ר"ה לאוונכרי הוא רק לכתחילה אבל בדיעבד אם קצץ הישראל בעצמו שפיר כשר ומברך עליהו וכמ"ש המג"א באו"ח סי' תרמ"ט סק"ה ע"ש והיכא דליכא קפידא רק לכתחילה שפיר לא פסול בזה משום תולמ"ה וז"ב ודוק, שוב ראיתי בשו"ת שואל ומשיב ח"א סי' רפ"ה שהגאון ר' יצחק שמעלקיש זצ"ל מלבוב הקשה לו ג"כ שם כקושית רבינו הקדוש מפרשיסחא זי"ע, והשר"מ כתב לו לתרץ דכיון דאם יתנו האוונכרי ההם לאחר כשר דהו"ל יאוש וש"ר ל"ה פסול שנאמר בו תולמ"ה ע"ש ודוק, ובחיבורי „חדות שמחה ושמחת יהונתן" בפתוחה הארכתי שם הרבה בזה עם גאונים דורינו וכבר נדפס בשמי בזה קצת בשערי תורה ח"ד מ"ד שנת עת"ר ואכמ"ל:

כתב לי מחו' הרב מסעראצק זצ"ל שהה"ק מראדומין זי"ע התרעם מאוד על הה"צ ר' צבי מרדכי ז"ל שלא בא אליו קודם הדפסת הקול שמחה, שאם בא אליו הי' לו יותר מעשרה פעמים מהנדפס עכ"ל, (כמדומה לי שכבר כתבתי לו זה הדבר במכתביי הקודמים):

כ' בס' מי הי"ם פ' בראשית שמעתי מרב אחד שסיפר לי מה שסיפר הה"ק מראדומין זי"ע איך שהלך פ"א

והשתדלה בכל מיני השתדלות גדולה ופעלה אצל השרים ובטלה הגוירה מן הממשלה יר"ה, והנה כאשר מחשבתה הטובה יצאה לפועל כפי רצונה והשיגה רשיון לידה כתוב וחתום בגושפנקא דמלכא ותשם פעמי' לאיש אלקים קדוש ונפלא מאוד גבר די רוח אלהין קדישין ביה הר"ר שמחה בונם מפרשיסחא עם הבשורה הטובה הזה, ותאמר לו ברכת מז"ט שבזכות תפלות הצדיקים יצא ברשיון הממשלה יר"ה שרשות נתונה ביד החסידים להסתופף תחת צל צדיקי ומניהם, ובעת ההוא הי' הגאון צ' ר' אלעזר הנ"ל בקודש פנימה ואמר לו רבינו הקדוש ביה"ל דע אלעזר שהאשה הצנועה הזאת חשבה בלבה שעשתה טובה גדולה בעולם מהרשיון הנ"ל ואין אנו יכולין לכחד שכוונתה הי' לש"ש, אך אמנם הי' טובה יותר שתשמע לעצתי שהיא תפעל אצל הממשלה יר"ה שיעשה פקידה הממשלה יר"ה שיעשה חומה ומבצר וברייחי ברזל ויעמידו אנשי חיל עם קנה רובה וגם קאואקען עם נאגייקעס והאנ"ח לא יניחו שום אדם שבעולם אפילו גדול שבגדולים לילך אצלינו אפילו עלם קטן שבקטנים שלא יבלבלו רעיונים שלנו רק דיתן להמבצר החומה הזה אך להחיות את נפשינו פת במלח ומים במשורה אז עשתה טובה גדולה על כל העולם אם תפעל זאת עכ"ד הקדושים ע"ש:

כתב לי ידידי הרה"ג ר' שלמה נ"י אבד"ק קלאדאווי שמעתי מהשו"ב ר' יהושע דק"ק באריאק, אשר הרה"ג ר' הירש זצ"ל אב"ד דשם סיפר, אשר חסיד א' מחסידי קאצק שלא הי' לו בנים, הרבתה עליו זוג' דברים להוכיח עצמו לפני הרבי, והוא מיאן בדבר, אך פ"א כאשר נסע לקאצק והיא דחקה אותו מאוד, הוכיח עצמו ואמר לו הרבי שלא יהי' לו עוד בנים, ונסע לביתו ואשתו נתעברה, ונסע שנית לקאצק ושאל הרבי

הקדושה על פאטרעט, והרגיש רבינו הקדוש זי"ע תיכף ושאל לאיש א' העומד אצלו מה זה ולא רצה להגיד לו ושאל פעם שנית עד שהוכרחו להגיד לו כי ציירו צורתו על פאטרעט, ואמר רבינו זי"ע כל זמן שאני חי איט אַללעס דאָ אָבער אַז איך וועל שטאַרבן וועל איך אַללעס מיט נעמען, וכן הוה כי תיכף לאחר פטירתו נעלמו כל הפאט-טרעטין מן כל איש ואיש שהי' לו פאטרעט עם צורתו, אך בווארשא נשאר עוד אצל איש אחד פאטרעט אחד, ונסע עם הפאטרעט הזה להראות להה"ק מראדומין זי"ע, כשראה הה"ק מראדומין זי"ע הפאטרעט הזה קם מכסאו ואמר בזה"ל דאָס איז דער הייליגער רבי ר' בונם זי"ע ואח"כ נעלם גם הפאטרעט הזה עכ"ל, (כעת נמצא הפאטרעט הזה, ומי יודע האמת):

כתב לי מחו' הרב מסעראצק זצ"ל ובהיותי בק"ק פראשניץ אצל אהובי הה"ק רח"ה מאלכסנדר זי"ע, סיפר לי מהס' קול שמחה שצווה להה"צ ר' זושא מפלאצק לכתוב, ואמר הה"צ ר' זושא איני מבין פירוש, ואמר לו כתוב, ומי שיזכה יבין, ויאמר לו, עכ"ל במכתבו אלי:

כתב בס' חידושי מהרא"ך בקו' עץ אבות וז"ל פ"א ישב על שלחנו הטהור בסעודתא דועיר אנפין הרב הגאון הצדיק ר' אלעזר הכהן מפולטוסק וסאכאטשאב זצ"ל סיפר מצעה רב שפ"א גזרה הממשלה יר"ה גזירה שלא יגהרו הצדיקים והחסידים שמסתופפים תחת צל צדיקי ומנינו והי' בעת ההוא בווארשא אשת אחת הצדיקת אשת חיל מנב"ת ושמה המרייל ז"ל אשת הנגיד הגביר פועל צדיק יקר רוח ר' מיכאל בערקוס ז"ל והיא נשאה חן וחסד לפני השרים הגדולים היא היתה חשובה לפני המשנה למלך האחרון החסיד הרחמן זקרא פאשקעוויטש הלכה היא במריצתה

רש"ב מפרשיכחא זי"ע והוא ה' אז צעיר לימים והלך לביהמ"ד ושם למד הה"ק זי"ע עם אנ"ש ושאל הה"ק זי"ע קושיא, ואז ה' טרם הכיר הה"ק זי"ע את הרב הנ"ל מקאלשין כי עדיין לא נתן לו ש"ס, והרב מקאלשין קרב להשולחן שלמדו ותיירץ הקושיא, ואז אמר הה"ק זי"ע בזה"ל, מי הוא לבו כלב הארי, ואח"כ צוה לו הה"ק זי"ע לעשות סירוש על זרעים וטהרות מחמת שאין על זה גמרא, והתחיל לחבר פי' על משניות ולא עלתה בידו מכמה סיבות ע"כ:

כ' בס' דור ישרים ד' כ"א וז"ל, שמעתי מדודי הגאון"ק ר' גרשון העניך זצ"ל מראדזין אשר רבינו ר' שמחה בונם זי"ע ה' שחק לפעמים בשחק השאכמאט והי' לו בזה ג"כ ענין עבודה להשי"ת, וכמ"פ שחק עם אנשי לא מעלי ובשעת השחק ה' אומר דברי צחות בקול נגינה בדיבורים הללו, אז מען גייט אַ באַנג, דאָרף מען זעהן עם זאָל נישט טיען באַנג, ובאלו הדבורים היוצאים מעומק לבו הסהור היו נכנסים ללב היושב כנגדו והתעורר בו הרהור תשובה, גם שמעתי שפ"א רצה להכניס התעוררות לתשובה ולעזיבת החטא לאיזה איש להשיבו מדרכו הרעה, ושחק עמו במשחק השאכמאט, ובתוך השחק עשה הוא ז"ל במכיון הילוך, כנגד השכל מחוקי המשחק, והאיש הזה דמה אשר הוא ז"ל עשה שניאה ומצא מקום לתפשו, ורצה להכריעו, אז התחיל הוא ז"ל לבקשו שימחול לו שגיאה זו כי הוא פעם הראשונה ונעתר לו, ונתן לו רשות לחזור לדרכו ולעשות דרך אחר טוב מזה, אך אח"כ עשה הוא ז"ל במכוון עוד הפעם הילוך כנגד השכל, ואז תפשו האיש והכריעו, וביקש ממנו עוד הפעם והתחנן שימחול לו ויתקן כמקדם, והשיב לו אשר בפעם הראשון מחל לו, אך עתה לא יתן לו רשות לחזור, ואז פתח

הרב, על כל סדר הילוכו ונסיעתו או מקאצק, והודיע להרבי שהתפלל מנחה במקום ידוע, ואז אמר לו הרבי, שעתה נתיישב לו הפליאה, כי הרבי ר' בונם זי"ע בנסוע על חתונתו, עבר דרך מקום הלז, והמתין עד שיבואו לקראתו כמנהג לנסוע לקראת החתן, ובאו השושבינים והודיעו להמחותנים שהכלה חזרה ואינה רוצה את החתן, ולהרר"ב לא הודיעו, אך כאשר הרר"ב ראה שאינם נוסעים להלאה, והוכרחו להדיעו ע"י שאלתו הקשה, ועמד הרר"ב והתפלל מנחה ופעל בתפלתו שכל מי שיתפלל במקום הלז ישמע תפלתו ע"כ:

ראיתי בכתי' חיי יצחק, (מהרה"ח ר' חיים אייזע יוסטמאן ז"ל מפנה) בשם הה"ק הרר"ב מפרשיכחא זי"ע שאמר שבימיו ה' ג"כ אחד עובד את ה' כמוהו, רק ה' מניף בגרון להיפוך, ער האט גיהאָקט עם ההאָק פאַר קערט, ואני האָק גלייך בגרון ע"כ:

עו"ש פ"א בא לפניו חסיד א' והתמרמר מאוד על גודל העניות שלו, ואמר לו הרר"ב זי"ע אב"ד בריאות נכון יש לך, אמר הן, אפעטיט לאכילה יש לך, אמר הן, אמר לו הרר"ב זי"ע א"כ יש לך סכום שש מאות ר"כ, כי האשה החסידה הגבירה תמריל אשת הגביר ה"ר בערקי בווארשא נסעה לעסוק ברפואות להשיג אפעטיט לאכילה, ועלה לה סך 600 ר"כ ואתה יש לך אפעטיט הרי יש לך הון של 600 ר"כ ע"כ:

כ' בס' ברכת ישראל פ"א הלכה י"ג ביד אל"י ס"ק רע"ג וז"ל, שמעתי שהחסידים מהרבי ר' בונם זי"ע מפרשיכחא סיימו ועל הכלכלה ואמר הרר"ב זי"ע שלא לומר ועל הכלכלה ע"ש:

כ' בשו"ת פרי חיים בהקדמה וז"ל, בפעם ראשונה אשר נסע הרב הגאון ר' חיים זצ"ל אבד"ק קאלשין להרה"ק

אליו מכל פינות העולם והנה אף שהי' סג"ג אעפ"כ קרא קוויטלעך וקרא לכל אחד בשמו אף למי שבא אליו בפעם הראשון:

ער"ש סיפר לי חו"ז החסיד המופלג ר' יוסף דוד ז"ל מבצענדיב ששמע מחמיו ר' שבח ז"ל שהי' דר בבצענדיב שפ"א היתה אשתו חולה מאוד ועסק הרבה ברופאים ולא הועילו כלום וכולם אמרו גואש באין תרופה ויעצו לו אנשים באשר שבפרשיסחא יש רבי ופועל ישועות לכל אנשים הבאים אליו מכל העולם לכן גם אתה רץ אליו אולי תוושע ומבצענדיב לפרשיסחא הדרך לערך ששה פרסאות והוא שמע לדבריהם ולקח סוס אחד ורכב עליו לפרשיסחא ובה לפרשיסחא בבוקר השכם ולאחר שהי' ממחר לילך להרבי בשביל להוכיח החולה לכל המקודם לכן הלך עוד לבית הרבי קודם התפלה וקשר הסוס אצל עמוד אחד בחצר הרבי, והנה שמע ג"כ שהרבי הוא סג"ג ויהי כאשר רק פתח הדלת אמר הרבי הקדוש מי הוא שם, שב"ח בן רח"ל, וכאשר חו"ז ר' שבח הנ"ל שמע זאת נשאר נבהל ומשתומם וחשב בדעתו היתכן הרבי הוא סג"ג ואני לא הייתי מעולם אצל הרבי מאין יודע שמי ושם אמי ובהכרח הוא יודע זאת עפ"י רוח"ק והלך בפחד לשולחן הקדוש וקיבל שלום ממנו וסיפר לו כל הענין מאשתו החולנית וגם שכל הרופאים מייאשים אותה והשיב לו הרבי הקדוש כאשר תבוא לביתך תילך להאפטיקער ותיקח בעד ששה גדולים סאלווייע ותעשה מזה משקה ותתן לה לשתות ויהי לה רפואה ויפג לבו וחשב בדעתו הרופאים מווארשא וכל ריצעפטיין הקירים לא הועילו לה לרפאות אותה ומסאלווייע בעד ששה גדולים יהי' לה רפואה, שוב נתיישב בדעתו הלא אני רואה שהרבי יש לו רוח"ק לכן אולי יהי' לה רפואה מזה ולקח פרידת שלום מהרבי והלך לביהמ"ד

פתח הוא ז"ל בדיבור קדשו בדברים היוצאים מן לב קדוש וטהור ואמר „וויי איז צו דעם מענטש וואס ער איז שוין אזוי ווייט פערקראכט אין שלעכט-טען וועג אז עס העלפט איהם שוין גישט קיין גיבעט צוריק צוא קימען צום גיטען" והדברים הללו נכנסו בלבו והבין שאליו הדברים מכוונים ונעשה בעל תשובה גמור ע"כ:

כ' בספר עשר נפלאות וז"ל הנה מעולם לא רצה לקבל עליו משרת הרבנות ולא להיות רבי והי' סוחר ונסע תמיד לדאגניג וללייפציג אודות מסחר והי' לבוש בלבושי הסוחרים לא כלבושי חסידים אולם הי' בהצנע לכת ועבד את השי"ת בהסתר גדול ובעת שהי' בארץ אשכנז עסק שם רוב ימיו בתורה ועבודת השי"ת בהסתר וגם הלך בהמקומות הגרועים ובחכמתו וקדושתו הגדולה הציג הרבה נפשות ישראל מעבירות שם אשר לולא זה הצדיק כבר היו נטבעו ח"ו ברשת הזנות והוא ברוב קדשו הציג אותם ועוד זאת השפיע להם רוח טהרה ותשובה ששבו ככל נפשם אף על הרהורי עבירה ונעשו יראי שמים מאכן ולהבא זה הי' עבודתו הקדושה בארץ אשכנז וזה לא הי' ידוע לפשוטי העם רק להצדיקים הגדולים בימיו היינו הרבי הקדוש מלובלין זי"ע והגאון"ק היהודי מפרשיסחא זי"ע הם הכירו אותו כי הוא הי' תלמידם בנסתר ובדרכי החסידות ואח"כ נעשה אפטיקער בעיר פרשיסחא כי הוא הי' בקי מאוד ברפואות ובכל לילה וליילה הלך להיהודי הקדוש הנ"ל ולמדו שם כל הלילה ביחד ולפעמים כאשר בא איש אחד להיהודי הקדוש אשר הי' צריך לישועה והי' דבר גדול מאוד אמר קראו לי את האפטיקער כי צריך אני שיהי' גם הוא לי לעזר לזה הענין הגדול וכשנעשה סגי נהור אמר שמן השמים הכריחו אותו להיות מנהל עדה וישב על כסא רבו ונהרו

שיח שרפי קודש

שוב דוקא לדחות הפלפול של המגיד הקדוש והקפיד המגיד הקדוש ע"ז, וכאשר ראה הנ"ל כך הרף מזה ושוב לא דחה את הפלפול הנ"ל ואמר לו המגיד הקדוש תדע שיש לך נסים שלא דחית דברי פלפול שלי כי היית בסכנה גדולה עבור שהפלפול שלי הוא עפ"י סוד וכן הי' דרך רבינו הקדוש מפרשיסחא הנ"ל, ולאשר שהאברך הנ"ל לא ידע מזה כי מעולם לא דרך בדרכי החסידות לכן בתוך השיעור כאשר רבינו הקדוש אמר פלפול בענין אחר התחיל האברך להקשות על דבריו הקדושים ולדחות הפלפול שלו, כשראה רבינו הקדוש זאת הקפיד מאוד והלך מהשיעור לחדרו הקדוש פנימה, וחשבו התלמידים אולי יבוא תיכף חזרה ללמוד, אולם לשוא תוחלתם כי לא בא חזרה עוד להשיעור בזה היום והי' להם צער גדול ועגמ"נ רב מזה, ושפכו חמתם על זה האברך במה שבלבל את השיעור של רבם הקדוש בקושיהו והוא מתרץ א"ע ואומר שלא הייתי יודע מזה שאין רשאים לדחות פלפול של הרבי, כי אצל המתנגדים הלומדים יכולים לדחות אף פלפול רבם עם איזה קושיא, והנה אח"כ נכנסו איזה מגדולי תלמידיו לפייס את רבם הקדוש ואמרו שימחול רבינו ע"ז כי לא הי' עד פתה מכת החסידים לכן לא ידע מזה וא"כ אין כ"כ אשמה עליו כי לא בודדן עשה זאת רק בשגגה בא לידע זאת, השוב להם רבינו הקדוש הנ"ל כך, הנה כתיב בספוק (מלכים) כאשר בא נעמן שר צבא מלך ארם אל אלישע הנביא שירפא אותו מצרעתו וכו' ולקח גחזי ממנו כסף בחשבו שהנביא לא ידע, וכעס עליו הנביא וקילל אותו בצרעת, ולעיל בשונמית כתיב ויגש גחזי להדפה ודרשו רז"ל שאחזה בהוד יפי' וזה היא מעשה רע ביזרא דצריות ולא מצינו שהנביא כעס עליו, וכאן מה החטא גדול כ"כ

של

דביהמ"ד של הרבי להתפלל ושאר התפלה יסע תיכף לביתו, ובעת שהי' אצל הרבי ראה שהי' יושבים אצל שולחנו הקדוש איזה תלמידים רק הוא לא הכיר אותם מי המה והנה כאשר הי' בביהמ"ד בא אליו אחד מהאנשים היושבים אצל שולחן הרבי ואמר לו „איהר יוד איהר מענט קויפען בראנפען איהר זענט שוין געהאלפען גיוואהרין“ ולקח איזה מטבעות מכיסו ולקח פלאש יי"ש ונתן לו ולכל חביריו ותיכף נסע לביתו, וכאשר בא לביתו קיים דברי הרבי ולקח הנ"ל מאפטייק ונתן לה דשתות ותיכף הי' לה רפואה והולידה בנים ובנות אח"כ וחייתה עוד ערך שלשים שנה ע"ש:

עו"ש פעם אחת בא לפרשיסחא אברך אחד והי' למדן בש"ס ופוסקים והי' מתנגד להחסידים עד פתה, ואמר שמכאן ולהלאה רוצה להתקרב להחסידים ולהיות חסיד ולאשר שבפרשיסחא היו יושבים תמיד התברייא קדישא תלמידי רבינו הקדוש התחבר האברך הנ"ל עמהם וכאשר ראו שרוצה לחבר עמם והי' למדן ג"כ לכן קרבו אותו ואמרו לו לאשר שרבינו הקדוש דומד בכל יום שיעור ציון לכן גם אתה תלך עמנו לבית רבינו ותשב אתנו יחד לשמוע השיעור של רבינו וכוונתם היתה שעי"ז יתקרב האברך הנ"ל יותר לדרך החסידות, והנה ידוע היתה דרך רבינו הקדוש אשר למד השיעור פלפול בנגלה הי' הפלפול גם עפ"י סוד לכן לא הרהיב עוז בנפשו שום אחד מתלמידיו הקדושים להקשות על דבריו ובפרט לדחות ח"ו שום דבר מדבריו הקדושים כידוע ג"כ שהי' מעשה שבא גדול אחד לרבינו הגאון הקדוש הה"מ מקאזניץ זי"ע לפלפל עמו ואמר לו המגיד הקדוש זי"ע פלפול והגדול הנ"ל רצה לדחות אותו הפלפול ויישב הה"מ הקדוש עוד הפעם את דבריו ושוב התעקש הגדול ורצה

שיח שרפי קודש

מדור קאצק.

הנני כותב לו בזה איזה דברים,
מפנינים יקרים, ממקורים נאמנים,
מרבותינו הקדושים ז"ע.

א) סיפר לי הרב החסיד הישיש הזקן
שקנה חכמה כ' מוה"ר אברהם
ראזען שליט"א מיועפאוו פלך דובלין
אחד משרידי חסידי קאצק, שכשהגיע
הרה"צ ר' הירש טומשובער ז"ל
להרה"ח ר' יצחק בלאס ז"ל מגור את
השידוך עם הרבי מקאצק בבנו
הרה"ק ה"ר ירוחם משה ז"ל שאל
ה"ר איטשא בלאס להר"ר הירש
טומשובר :

וכי היאך אוכל לשדך א"ע עם הרבי?
הלא כשהרבי ישאל אותי - בהתאם
עם השידוך - אם הנני יכול ללמוד -
מה אשיב לו?

השיב לו הרה"ר הירש:
- בא ואשיאך עצה מה שתעשה -
כשיקראו אותך להרבי אודות
השידוך והרבי ישאל אותך אם הנך
יכול ללמוד, תשיב „כשאהי מחותנכם
אוי אוכל ללמוד" וכן עשה ונתקיים
השידוך :

ב) והנה על התנאים סדרו שלחנות
והכריו שכל מי שרוצה -
ישוב אל השלחן לאכול - והסבו חסידים
רבים וגם החסיד הנ"ל בתוכם ולא עשה
על דעתם כי הרבי יהי' על הסעודה וכי
הי' בעת שהרבי הי' סגור, כידוע)
אבל בהתמהמהם כמו חצי שעה והנה
נפתחה הדלת והופיעו הרבי מקאצק,
מרן בעל ה„חידושי הרי"ם" זצ"ל והחתן
הרה"ר משה'לע וישבו א"ע אצל השלחן
החתן באמצע הרבי בימינו וה„חידושי
הרי"ם" ז"ל משמאלו והתחיל החתן
לדרוש במלים הללו :

„אמר רב המקדש במלוה אינה מקודשת
מ"ט מלוה להוצאה נ"הנה, ותיכף
התחילו הרבי עם ה„חידושי הרי"ם"
לפלפל

של גחזי בטח הי' עני ולא הי' לו מה
לאכול לא לו ולא לב"ב וא"כ מה
החטא גדול כ"כ, אולם התירץ הוא כך,
דבעת שגחזי עשה זאת המעשה המגונה
להשונמת התחרט ע"ז מאוד והי' לבו
נשבר בקרבו מאוד בחשבו הלא רבו
אלישע הנביא יודע בטח מזה כי נביא
הוא ובאיזה פנים יבוא לרבו ואחזו
רתת וחלחלה בעת בואו לרבו אלישע
הנביא, והנה אלישע הנביא ידע הכל
וכשראה ברוח קדשו גודל שבירת לבו
של גחזי וגודל צערו וחרטה שלו לא
אמר לו כלום, והנה גחזי כשראה
שאלישע הנביא לא אמר לו כלום לא
הבין שבמכוון אינו אומר לו כלום מזה
רק שפט בדעתו שרבו לא ידע מזה
המעשה ונעשה הנביא קל בעיניו ואמר
כיון שגם להנביא אין לו רוחק, א"כ
אקח מנעמן ג"כ בסוד והוא לא ידע
וכיון שראה אלישע הנביא כן קילל אותו
על המעשה דשונמת ג"כ, כן הוא באיש
הזה, הנה זה האיש עשה מעשה מגונה
מאוד וקודם שנכנס אצלי נתמלא רתת
וחלחלה בחושבו כי בוודאי יודע אני
מה שעשה ובטח אוכיחנו על פניו
וכיון שראיתי שיש לו חרטה לא רציתי
לאמור לו כלום, והנה כשראה שאני
מחריש אמר בדעתו שגם רבי אינו יודע
כלום ונתמלא עוד העזה להקשות עלי
עם קושיות ודחיים לכן הלכתי מהשיעור
ואיני רוצה שהוא יהי' בתוך הצוותא
קדישא ע"ש :

והשי"ת יאיר עינינו במאור תורתו
ועבודתו בזכות רבינו הקדוש
מפרשיסחא וישיב שופטינו ככראשונה
ויועצינו ככתחילה כעתירת ידידו
העומד על המצפה להרמת קרן התורה
ולומדי' ולרחמי השמים ולשיועתו
בכ"ע בככ"י

יהונתן הלוי אייבעשיטץ מו"צ
בפה ווארשא בעהמח"ס שו"ת
שער יהונתן וש"ס.

שיח שרפי קודש

אמר להרבי ז"ל "נעשיתי לרב בביאלא": אבל חתך באמרו הדיבורים הללו נתן עליו הרבי ז"ל בקולו אתה נעשית לרב בביאלא? אתה? איך נועזת להעשות רב בביאלא? וכי ראוי אתה לזה? באיזה כח? באיזה זכות? עד שנתבלבל הרו"נ וביצאו בא לו לחדר בנו הגאון"ק מוהר"א אבד"ק סאכאטשוב ז"ל וישב שם בהתמרמרות, נשען על ידיו. כאדם שדואג ומיצר, והנה בנו הרה"ק מוהר"א שאל אותו על מה ולמה הוא מתמרמר כ"כ אבל ב"כ וב"כ בא ה"ר פייבל משמש לחדר מוהר"א ואמר להרו"נ כי הרבי קורא אותו, וכאשר כנס עיה"פ לקודש פנימה בלבו הנשבר, אל הרבי בספ"י "נעשית לרב בביאלא מז"ט יהי לך למוז". (והנה קודם כשבא להרבי ז"ל ברחבות "נעשיתי לרב בביאלא", צווח עליו הרבי עד שלבו נשבר בקרבנו, ואזי קירב אותו הרבי ז"ל):

ו עוד סיפר לי החסיד הגדל שהרבי מקצק לאחר שנתפרד מאתו הרה"ק רמ"י זצ"ל מאיוביצא ז"ל אל הרבי למרן אדמו"ר דו"ר בעל ה"חידושי הרי"ם" ז"ל "אתה לא עזבתני לכן הנני מבטיח לך, אז איך וועל דיר אבדינען ביי די קינדער":

ו שמעתי שהרה"ק הר"ר יאסעלע גיישטעטער ז"ל בן ה"מאור ושמש" שהי' נקרא בשם "דער גוטער יוד" הי' פ"א אצל ה"חידושי הרי"ם" זצ"ל, והנה אצל השלחן רעשו החסידים של ה"גוטער יוד" והי' לבם גס עליהם, ברבם, מחמת שהר"ר יאסעלע הראה מופתים - ובגור לא הורגלו כ"כ במופתים - כידוע:

אזי כאשר הרגיש זאת בעל ה"חידושי הרי"ם" ז"ל אמר בלשונו הטהור "כעת אינם יכולים לקרב את אחב"י עם מופתים" - ואמר בשם הרבי ר' בונם זי"ע מפרשיסחא כי באם הי' יודע כי אפשר לקרב את לבות בני' לאביהם שבשמים

לפ"ל א"ע, כשני שעות, אבל החסיד הנ"ל סיפר לי כי באמצע הפלפול נפלה עליו תרדמה גדולה ובאין ברירה הלך מהשלחן והניח א"ע אצל הדלת של חדר הרבי שהיתה פתוחה, ותו לא ראה מידי אך הקין לפנות בקר, והרבי ז"ל כבר הי' בחדרו והדלת היתה פתוחה וסיפרו לו אח"כ כי הרבי צוה שלא להקין אותו, אך הלך לחדרו והדלת לא סגר אחריו, כדרכו בקודש:

והביע לי החסיד ההוא את צערו שלא זכה להיות על התנאים:

ג) ואח"כ בנושאי הר"ר משה'לע המתינו העולם כמו שתי

שעות ועדיין הרבי לא בא ונכנס אליו בעל ה"חידושי הרי"ם" זצ"ל ושאלו מדוע מאחר לבא - השיב הרבי - הנני מבקש אריכות ימים עבור בני משה'לע ואני מוצא, ואח"כ הלך להחופה, והכלה כאשר ראתה את הרבי ז"ל חתך נתעלפה ונמשך שעה שלימה עד שהקיצו אותה:

ד) ואח"כ כאשר נחלה הר"ר משה'לע ז"ל הלכה אמו הרבנית אל

בעל ה"חידושי הרי"ם" ז"ל לבקש על בנה, ולא השיב לה כלום:

אח"כ כאשר נפטר הר"ר משה'לע ז"ל בימי עלומיו כידוע אמר לה ה"חידושי הרי"ם" ז"ל להרבנית "וכי מה אעשה שהרבי רוצה לשמוח א"ע עם בניו בגן עדן", וגם סיפר לה המעשה של קודם החופה:

ה) עוד סיפר לי החסיד הישיש הנ"ל מהרבי מקצק עם מחותנו הרה"ג ר' נחום זאב ז"ל אבד"ק ביאלא שכאשר נפנה משרת הרבנות בעיר ביאלא אל הרבי מקצק לנאמנו הר"ר הירש טומשובר, "הנה נפנה משרת הרבנות בעיר ביאלא, תראה להשתדל שם עבור מחותנינו ר' זאב נחום", וכן עשה ונתקיים הדבר ונעשה לרב בביאלא: אזי בבאו לקצק ונכנס לקודש פנימה

איתא במס' ברכות אם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה, תלה ולא מצא בידוע שיסורין של אהבה הן, והקשה רש"י ז"ל האין יתכן לומר פשפש ולא מצא הא כתיב אין אדם צדיק בא-ץ אשר יעשה טוב ולא יחטא לכן פירש"י ז"ל על תיבות אלו ולא מצא, היינו שלא מצא עבירה שיהי' גדולה כ"כ כמו העונש של היסורין האלו, וזאת לא יכול רש"י ז"ל לכתוב כ"א לאיש שהוא במדרגות רש"י ז"ל כי מי הוא האיש שיהי' לו פלס ומאונים כאלו לשקול העונש בדקדוק כ"כ לכן נראה שזאת לא כתב רש"י ז"ל כ"א לעצמו, לכן פירש הח"ק הגאון היהודי מפרשיטחא זצ"ל דהאי ולא מצא יתלה אינו חוזר על היסורים רק הוא חוזר על ולא מצא משום דלא יקשה על האדם אין אמרו ולא מצא הלא אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ומשני זאת הגמ' עצמה דזאת היינו חסרון המציאה יבא לו לאדם בשביל ביטול תורה ואין לו במה לחפש כי כתיב נר מצוה ותורה אור וכתיב נר ד' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן ואין חיפוש כ"א בנר כדאמרין בפסחים ועיקר החיפוש הוא בנר ואור התורה ומי שיש לו ביטול תורה אין לו נר שיהי' פועל לחפש לכן לא מצא, ורבינו הקה"ט הגאון מו"ה ר' שמחה בונם זצ"ל פירש פירוש אחר שיהי' מתורץ ג"כ הקושיא הנ"ל היינו דיפשפש במעשיו לא קאי על מעשים הרעים דאית בי' רק קאי על מעשים הטובים שנמצא בו שיציע אותם לפני הבורא ית"ש בעת תפילתו לפניו שיעבור היסורים ממנו בעבור מעשים הטובים שנמצא בו כמו שמצינו בתפילת חזקיהו המלך שהתפלל לפניו ית' שיקרע גזר דינו להאריך ימיו שלא ימות בלא עתו הציע לפניו מעשים טובים שבו וכה אמר בתפילתו זכור נא את

שבשמים עם מופתים אז הי' נוסע לאשכנז (דייטשלאנד) והי' מראה בשם מופתים גדולים - אשר עוד לא הי' כהנה בעולם - ואמר ע"ז ה"חידושי הר"ם". כעת אינם מקריבים את לבות בני" עם מופתים אך עם תורה" והראי' ממש רבינו ע"ה שאמר להם לבני" „אתם ראייתם וכו' ולא נתן ה' לכם לב לדעת וכו' עד היום הזה", ופי' רש"י ז"ל שמצתי שאותו היום שנתן משה הספר תורה לבני לוי באו כל ישראל וכו' (דברים כ"ט) הרי דן שאחרי כל המופתים הגדולים והנוראים - לא הי' להם עדיין לב לדעת עד היום הזה יום קבלת הספר תורה, ודפח"ח:

(ח) הרה"ק הרהצ"ה מאלכסנדר זצ"ל, בישבו פ"א אצל שלחנו הטוהר, ישב שם בתוך המסובים גם איש אחד אשר לא הי' מחסידי הרבי אך נסע לרבי אחר, וכאשר הרבי מאלכסנדר אמר תורה ישב לו אותו מחסיד ודיבר ולא שם לבו אל התורה היוצא מפה קדוש הרבי זצ"ל - באמרו בלבם - הלא אינו רבי שלי אך אחר הוא רבי ולכן איני צריך לשמוע התורה: **אין** כאשר הרבי הרגיש זאת עמד על רגליו ואמר, פ"א עולם: איתא, כל המהרהר אחר רבו, כאילו מהרהר אחר שכונה - הפי' - כל המהרהר „אחר רבו" - שהלא אחר הוא רבו ולכן אינו מחויב לשמוע תורת הרבי הזה הוא כאילו מהרהר אחר שכונה:

ישב לו הלאה אותו האיש ולא שת לבו אל דברי התורה באמרו בלבם לא עלי כיון הרב כ"א על אחר: הרבי הרגיש זאת ואמר עו"פ: **איתא** כל המהרהר „אחר רבו" הפי' שחושב שהרבי כיון על אחר, הוא ג"כ כאילו מהרהר אחר שכונה, ודפח"ח וש"י מד"נ:

יהודה ארי' ליב בלאכעראוויטש פ"ק טאמאשאוו-חדש יצ"ו.

שיה שרפי קודש

מתנתא בידו, ואמר מי שיאמר לי מילתא חדתא משמי' דרב אתן לו המתנות, אתא רבא בר מחסאי ואמר כך אמר רב הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו ונתן לו בעד זה המתנות האלה, והקשה הגאון הג"ש, דמהיכן ה' יודע. רבא בר מחסאי שדבר זה לא שמע רב חסדא מעולם דילמא כבר שמע איזה פעם מעולם, ועשה פלפול וחילוק ע"ז בהקדם הקדמה אחת, והוא דבמס' דרך ארץ איתא שם וז"ל אם איש אחד יספר לחבירו איזה דבר או דין מחודש מחמת שהוא סובר שחבירו לא שמע זאת מעולם ובאמת אינו כן שחבירו כבר שמע המאמר הזה, מדת הדרך ארץ הוא נותן שאין חבירו רשאי להשיב לו כבר שמעתי זה המאמר רק הוא מחויב לשתוק, ולכן עפ"י הקדמה זו הבין רבא בר מחסאי שרב חסדא מעולם לא שמע זה הדין דהאיך יכול להיות שכבר שמע זה הדין רק מש"ה שתק משום הדין שנובע ממס' דרך ארץ שצריך לשתוק א"כ לא ה' חייב ליתן לו עפ"י הדין כ"א בתורת מתנה בעלמא, ואם ה' יודע הדין שהנותן מתנה לחבירו וצריך להודיעו ה' הדין נותן שאסור ליתן לו רק שיוודיע לו מקודם שרוצה ליתן לו מתנה, ומדלא הודיעו מקודם שרוצה ליתן לו מתנה מזה הבין רבא בר מחסאי שרב חסדא עדיין לא שמע זה הדין מעולם, ואני לא אוכל להאמין אם יצא דבר זה מפי גאון וצדיק הג"ש, כי הגה"ק זצ"ל ה' בקי בכל התורה בע"פ ובוודאי ה' יודע שמצינו לאן כזה כמה פעמים בש"ס שיאמר אחד לחבירו שיאמר לו איזה דבר חדש שלא שמע אותה מעולם וא"כ איך יוכל להיות שחבירו בשעה שאמר לו הדבר החדש מהיכן ה' יכול לידע שזה הדבר הוא אצלו דבר חדש, ולכן עשה חילוק ופלפול ע"ז המקום במס' שבת כנ"ל, הא תינח שם יסלק חלוקו ותיירצו יפה

אבל

את אשר התהלכתי לפניך באמת ובתמים והטוב בעיניך עשיתי, וגם חנה שהתפללה לפני הקב"ה שלשה בדקי מיתות בראת באשה כלום עברתי על אחת מהם ודריש אמתך לשון מיתה הרי דחוינן מתפילות אלו שאם בא אדם להתפלל לפני הבורא על איזה דבר צריך לחפש בעצמו מעשים טובים שנמצא בו ויציע אותם לפני הש"י ויבקש ממנו שיושיע אותו ע"י זכות המעשים טובים האלו שנמצאו בו וכן נזכר לומר כן שבכאן כווננו ג"כ לזה והפירוש של יפשפש במעשיו לא קאי על מעשים הרעים דאית בו רק קאי אדרבא על המעשים הטובים שנמצאו בו שיציע אותם לפני הבורא שיכמרו רחמיו עליו ויתנהו לזון ולחסד ולרחמים בזכות המעשים הטובים ההם שנמצאו בו, והשתא נחא לשון של הגמ' פשפש ולא מצא היינו שאין לו מעש"ט להציע לפניו יתלה בביטול תורה היינו שיבקש לפני הבורא שיעביר היסורים ממנו משום כי עד הנה ה' יכול לפעמים לעיין בספר וללמוד ועתה מפני כאב היסורים אינו יכול ללמוד ואל' יהי' לפלא בעיניך מה יחשב בעיני הבורא תורה כזו מאדם כזה אשר אין לו מעש"ט לא יקשה לך דבר זה כי הנביא צווח אותי עזבו ותורתי לא שמרו, ודרשו בגמ' ע"ז הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו כי המאור שבה מחזירים לכוטב ואמרו לעולם ילמד אדם תורה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה ודברי חכמנו"ז הם כפטיש יפוצץ סלע מתחלק לכמה ניצוצות כך הם ד"ת מתחלק לכמה אנפין ואלו ואלו דא"ה ולקוטי צבי מס' ברכות):

ראיתי בחיבור חדש שנדפס זה זמן לא כביר אשר נקרא בשמו בנין יהושע, וראיתי שמביא שם חילוק אחד בשם הרב הגה"ק הצדיק והטהור מו"ה יצחק מאיר זצוק"ל ע"ה הגמ' שבת וזה לשונם רב חסדא היה נקיט תרתי

רק הם היו יכולים להבין מה שבלב חבריו ג"כ כמו שאמרה הגמ' ועצומים מהם עושי דברו שהת"ח גדולים מהמלאכים ועוד אמרו בגמ' אם הרב דומה למלאך ד' צבאות תורה יבקשו מפיהו ועל המלאכים אמרו בת' שידועים אפילו מה שבלב האדם שאמרו לעולם אל יסדר אדם תפילתו בלשון ארמי שאין מה"ש נזקקים לו וכתבו הת' לא משום שאינם מבינים בלשון ארמי דהא אפילו מחשבת אדם יודעים רק שלשון זה מגונה בעיניהם וכמה פעמים מצינו בהאמוראים שבראו עגלא תלתא וכתב רש"י ז"ל ע"ז שבראו בס' יצירה ובגמ' עירובין יש שם אבעי' אי יש תחומין למעלה או לא ובעי הגמ' למאי נ"מ ומתוך כגון דאזיל בקפיצה ופירש"י ז"ל ע"י שם ואצל רבי ור' חייא מצינו באדם אחד שהתלוצץ עליהם ורצו להמיתו ונתנו לו כוס לשחות ושתה ופקע, וכמ"פ מצינו לשון שנתן עיניו בו ועשאו גל של עצמות וכמ"פ מצינו בהם שהחיו מתים כדמצינו ברבה ששחטו לר"ז ואח"כ החייהו, ועוד מצינו בר' יוחנן שבהגרמתו נעדר ר"ל, ואח"כ כשנתוודע לו שלא היה לר"ז שום כוונה בדבר הקפדת ר' יוחנן ולא היה ר"ז חייב בדבר זה הלך ר' יוחנן והחייהו לר"ז רק ר"ז מעצמו לא רצה עוד לשוב לזה העולם, ואנשים כאלו שנתרוממו כ"כ במדרגתם להיותם נפדרים מזה העולם יותר ממלאכים או אפילו בשוה להם אין שום תימא עליהם איך יוכלו לידע מה שאצל חבריו דבר חדש הלא הגמ' תארה החכם שהוא עדיף מנביא, וכמו שלא היה תימא ופלא כזאת על הנביא אם יאמר שידוע מה שאצל חבריו הוא דבר חדש כ"כ אין תימא כ"כ גדולה על החכמים הראשונים שנאמרה עליהם אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם וכו' לכן אני אומר אף שכבר

אבל מה יעשה בהשאר מקומות שנוכחים שם מעשים כאלו דהא בכל הש"ס בבלי וירושלמי ומכילתות וספרי וספרא ובכל המדרשים ובכל הילקוטים שהגאון ה' בקי בכולם בע"פ ושם נמצאו מעשים כאלו הרבה כמו שנמצא מעשה כזה בגמ' עירובין (ד' ס"ד ע"א) מביא שם הגמ' מעשה כזה וז"ל שם, כי הא דר' אבא בר שימני ור' מנשי בר ירמי' מגיפתי הוו קא מיפטרי מהדדי אמעברא דנהר יופטי אמרו כל חד וחד מינן לימא מילתא מה דלא שמיצ לי' לחברי' דאמר מרי בר רב הונא אל יפטור אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך וזכריהו, האם נוכל להעלות זאת על רעיונינו שנעלם זה הגמ' מאת הגאון וצ"ל בעת שתירץ הגמ' ממס' שבת מרב חסדא ורבא בר מחסאי, ואם היה בעיני הגאון זאת לקושיא כקושייתנו הנ"ל וכי מאין היה יודע רבא בר מחסאי שרב חסדא לא שמע' דבר זה מעולם ועשה פלפול ע"ז לתרץ זאת מפני מה היה שחק ולא היה מתרץ על הקושיא שאנו רואים בעירובין בדרך הנ"ל ובשאר מקומות שנמצאים מעשיות כאלו בלשונם אלו כי התירוק שתירץ על הגמ' שבת לא יספיק רק לשם ולא יספיק על מקום אחר כמובן, והגאון הנ"ל אם אמר איזה דבר חפש מקודם בכל הש"ס אם ימצא איזה סתירה לדבריו במקום אחר, ואם היה עולה על דעתו לתרץ זאת היה בכהו לאמר איזה פלפול שיספיק תירוצו לכל המקומות, לכן נלפענ"ד שהציעו והשפיל כי לא יצא דבר מפיו של הגה"צ זצ"ל, כי הקושיא מעיקרא ליתא ומכ"ש לפני גאון כמוהו כי מי יוכל לידע גדלות ורוממות של התנאים ואמוראים כמוהו, כי אני אומר אף כי בער אנכי מאיש ולא בינת אדם לי עכ"ז זאת נוכל להאמין כי לא היו התנאים והאמוראים כאנשים פשוטים דוגמת אנושת אנשים פשוטים שלנו

שיח שרפי קודש

נדפס זאת בספר בנין יהושע בשם הגאון הצדיק והטהור צוק"ל אומר אני שלא יצא מפי צדיק דבר כזה שערך יהודי כמוהו אם אמר איזה דבר פלפול על איזה מקום הי' אומר דבר ולא חצי דבר היינו שלא יספיק תירוצו על איזה קושיא רק על מקום אחד ולא על שארי מקומות לא נוכל להאמין ע"ז כי יצא דבר כזה מפיו הקדוש כנלע"ד ודוק. ולקוטי צבי מט' שבת ד' כ"א:

זכורני שבימים קדמוניות בימי חורפי ספרו לי שבפ"א בא לביאלא הסמוך לעירנו יאנאווא הרב הגה"ק וכו' מו"ה ר' אברהם שליט"א מסאכטשאו לקיים מצות כיבוד אור"א שהי' אביו הה"ק וצ"ל המאוה"ג רב אז בביאלא, וראה אז בחורים לומדים אצל אביו וצ"ל ורצה לזהות על קנקנם לנסות אותם איך הם בשכלם ושאל אותם בעת שהי' גם הוא עדיין יניק וחכים ועילוי נקרא ושאל אותם כי נמצא פלוגתא בזין אחד במס' מכות בין ת"ק ור' יהודה, היינו במנין המלקות שהי' הב"ד מלקין לאיש שעבר על ל"ת כמה מלקות מלקין אותו ויש פלוגתא בזה לת"ק אין מלקין כ"א ל"ט מלקות ולא יותר ולר"י מלקין מ' מלקות ויש נ"מ בין ת"ק לר"י במלקה אחת ושאל אותם על איזה אופן נוכל לתאר שיוכל להקרה איזה פעם שיעבור איזה אדם עבירה שחייבים עליה מלקות ולא יהי' שום חילוק ביניהם שהי' בין דלת"ק ובין לר"י מנין אחד בלא שום חילוק ביניהם, אולם זאת איני זוכר אם הי' התשובה מאיזה אחד מהם מאותן בחורים ועלמים או אם ממנו בעצמו הי' תשובת החידה, אם הב"ד שמש המלקה לאדם שנתחייב מלקות, אם קרה שהשמש בעצמו עבר על ל"ט עבירות על לאוין שחייבים עליהם מלקות, ועוד הוסיף לעבור עוד עבירה אחת היינו שאותה עבירה הי' באופן זה שאיש אחד הי' מחויב מלקות

וצוה הב"ד להשליח ב"ד הנ"ל להלקות והלקה את המתחייב הנ"ל מנין מ' מלקות שלמים, ובזה השליח ב"ד הנ"ל יהי' מנין מלקותיו שווין בין לת"ק ובין לר"י כי לת"ק שסובר שאין מנין של מלקות כ"א ל"ט ולא יותר א"כ זה השליח ב"ד שהי' מחויב מכבר ל"ט פעמים מלקות על עבירותיו שלו, ועוד הוסיף עתה עוד עבירה אחת על לא יוסיף שהלקה לאחד מלקה אחת יותר מהמנין נתחייב השליח ב"ד להלקות אותו מ' פעמים ל"ט על מ' עבירות לדברי הת"ק, ולדברי ר"י שסובר כי מנין המלקות הוא מ' שלמים א"כ לא עשה השליח ב"ד שום עבירה עתה במה שהלקה אותו מ' מלקות כי כך מחויב הוא אליבא דר"י ואין מחויב כ"א על עבירות שלו שמכבר ל"ט פעמים ארבעים א"כ ישוה סך המנין של מלקות בין דלת"ק ובין לר"י כי כך לי מ' פעמים ל"ט לדברי ת"ק או ל"ט פעמים מ' לדברי ר"י ואילו שווין בהסך מנין של כל מלקותיו, ודפח"ח ימצא ודוק. ולקוטי צבי בלקוטים ד' נ"ג:

אצל חסיד אחד מחסידי לובלין אשר הי' מנהגו תמיד לנסוע ללובלין וקרה אצלו מקרה שחצה אצלו ידד אחד אשר נפל בחולי גדולה ר"ל, ונסע להרב ללובלין להזכירו שיתפלל עבורו ונתן לו פתקא על שם הילד ובעת שקרא הפתקא הנ"ל ראה שם ששם הילד הוא דוד שאול, והנה מאוד הרב הנ"ל על אביו של הילד שקרא אותו בשם זה לחבר שם של דוד עם שם של שאול ביחד, ואמר כמו שהי' פרידה גדולה ביניהם בחייהם כך לא נעשה שלום ביניהם אף עתה עד אשר יבא משיח צדקינו, והביא רא' ע"ז כי בפורים הי' הגס ע"י מרדכי שבא מזרעו של שאול, ועשו הפייטנים פייט על הש"ע על כל ברכה, ועל שני הברכות היינו ולירושלים ואת צמח כללו אותם בפיוש

שהקצה כל השמן למצותו הא הוא מהשמנים הגרועים אשר מוכנים המה לכבות ע"ז נתרץ אם יכבו יחזור וידליקה עד גמירא לכן הוי הקצה למצותו, והא תינת בחול נוכח לומר דהוקצה למצותו ע"י שאם תכבה יחזור וידליקה, אבל בשבת שאי אפשר להדליקה אם תכבה אי אפשר לומר ג"כ כבתה זקוק לה משום שהוקצה למצותו האיך יכולין לומר שהקצה למצותו שתדליק כולה הא הם הוי מהשמנים הגרועים שמוכנים לכבות ולא יכול בשבת לחזור ולהדליקה לכן לא שייך לומר הוקצה למצותו ולכן אין שייך לומר בשבת הטעם של חול משום כבתה זקוק לה וע"כ מוכרחים לחדש בשבת טעם אחר משום דמותר להשתמש לאורה וחיישינן שמא יטה ודוק היטב במימרא זו כי גדולים שבחו אותו כי הוא לומד תורה לשמה. (לְקוּטִי צְבִי ק"מ):

כתב לי הרה"ג ר' ברוך שליט"א האבד"ק איזאוד.

סיפורים מאת אדמו"ר מרן הגה"ק זצלה"ה מאכאטשוב בעל אגלי טל ושו"ת אב"ג.

א) שמעתי מאבי מורי מו"ה חיים נ"י ששמע מפ"ק של הרב הגאון הצדיק אבד"ק ביאלא זצ"ל אביו של אדמו"ר זצלה"ה איך שפ"א בא לקאצק לפני אדמו"ר הזקן הרבי מקאצק זצלה"ה על ש"ק שקורם שה"ג (שכן הוי' מנהגו ליסע על אותו ש"ק לקאצק) וכאשר בא לקודש פנימה אמר לו הרבי מקאצק זצלה"ה איך שבפוריק העבר הוי' יחיד בעולם העליון עם תורתו שלמד אז (כידוע לכל גודל התמדתו ושקידתו בלימוד הישיבה עם תלמידים ולא פסק אף יום א' בשנה מלימודו) ובשכר זה יזכה לנשמה גדולה וגבוה ולאח"ז באותה

שנה

אחת לשניהם ודומה כמו שלא עשו על אח צמח דוד שום פיוט מפני שאפילו הפייטנים יראו לערב זכרוננו של דוד ביו"ט של שאלו, וגם ביום הוש"ר שהוא אושפיזא של דוד, ועשו הפייטנים פייט א' אשר לשונו הולך בשון למען, והזכירו שם כל השופטים והצדיקים הגדולים אשר היו מתחילת ממשלת ב"י עד סופם ונחסר שם שם של שאלו המלך, זאת הוי' שיראים היו הפייטנים לערב זכותו של שאול המלך ביו"ט של דוד המלך בעת אושפיזא, וכך אמר הה"ק להחסיד הנ"ל בזה"ל כנ"ל איך לא יראת לחבר שני השמות האלו ביחד לילד אחד הנך תראה כי אפילו הפייטנים התנאים היו יראים מזאת. ולקוטי צבי בלקוטים ד' נ"ד ע"ב):

ר' איתי' במכתבי עתי הנקרא פלס מביא שם ד"ת טובה בשם הרב הגה"צ זצ"ל מו"ה ר' יחיאל מאיר הרב בגאס-טינין אמר תירוצ על קושית התוס' בסוגיא דנ"ח דהקשו דמהיכן ידע רבא דסובר ר"ה דמותר להשתמש לאורה דילמא קסבר אסור להשתמש לאורה ובשבת אסור משום דכבתה זקוק לה וכו', ותי' הגה"צ הנ"ל, משום דלכאורה צריכין להבין איך אמרו כבתה זקוק לה משום דעדיין לא נדלק בה כל השיעור הא הגע עצמן לחמוה מהו הוא השיעור של הדלקתה הא עתה עדיין לא הביאו הברייתא השיעור משתשקע החמה ועד שתכלה רגל מן השוק שמינה ידעינן ששיעורה חצ"י שעה אבל עתה לא הביאו עדיין הברייתא זו ולא ידעינן עתה שום שיעור ומה זה שאמרו כבתה זקוק לה לחזור ולהדליקה עד שתדליק כל שיעורה הא עתה לא נזכר שום איזה שיעור להדלקה של חנוכה, ומחוייבים אנו לומר שהשיעור הוא עתה לפי השמן שיצק להגר מחויב הוא להדליק כל השמן שנתן להגר משום דהוקצה למצותה, ואי קשי' האיך נוכח לומר

שיח שרפי קודש

זצלה"ה סיפר לו כי בעת שאכל על שלחן חמיו זצלה"ה אחר החתונה הי' חמיו מבקש ממנו שיאמר לו בכל יום חי' תורה מה שחדש באותו יום ואמר לו בכל יום חי' חידושים שחידש באותו יום:

זו שמעתי מהנ"ל שאז בעת שהי' בקאצק נחלה מחלתו מחלת

הריאה ר"ע והרופאים אמרו גואש אז התחילה זו' הרבנית הצדיקת לבכות ולצעוק לפני אבי' הרבי מקאצק זצלה"ה שיתפלל בעדו אז ענה בפ"ק אני מבטיח לך שכל זמן שיהי' על כתפות שלי יאריך ימים בעזרי' כמו שנאמר בתה"ק ואברהם ושרה זקנים (כידוע שהיתה שמה של הרבנית הצדיקת זלה"ה שרה צינא) והעולם אמרו שזהרבי מסאכאטשוב יש לו (קאצקער לינגען) ומני אז הרופאים אמרו שאין להם שום ידיעה איך ובאיזה אופן יש לו חיות ובאמת כאשר נפטרה הרבנית הצדיקת ז"ל (בחנוכה בשנת תר"ע לפ"ק) אמר אז להגאון מקינצק זצלה"ה איך שמעתי שנתרחק מקאצק א"י מאין יהי' לו עוד חיות כי חיותו ע"ע לא הי' עפ"י טבע ובאמת בעבור איזה שבועות נפטר הצדיק אדמו"ר זצלה"ה והלך לעולם העליון (י"א אדר ראשון תר"ע לפ"ק), ע"כ:

כתב לי ידי"ג הרה"ג הר"י אייבשיץ דומ"ץ דווארשא שליט"א בשם הה"ג הר"ש אבד"ק קלאדאווא שליט"א ששמע בשם הרבי מגאסטינין זי"ע במוצאי"כ רקדו החסידים ושמוחו עצמם, והרבי שהי' אוהב האמת ראה והרגיש אנשים שמרקדים ג"כ, אך אין כוונתם רצוי', אמר, כתיב ולך ד' הצדקה, ואתה תשלם לאיש כמעשהו, וקר' הגמ' ידועה, אם כמעשהו אינו צדקה, ואמר שהכוונה הקב"ה משלם כמעשהו, ואינו משגיח על הכוונה אם היא שלימה:

עוד שמעתי שאמר בזה"ל העולם אומרים

שנה נפקדה זו' הרבנית זצ"ל עם אדמו"ר זצלה"ה:

ב) ובאותו עת סיפר עוד אביו הגה"צ זצלה"ה, איך שאדמו"ר זצלה"ה בעודו יונק משדי אמו ראו איך שמניח ידיו על ראשו קודם שהתחיל לינק ורחש מה בשפתיו ואמר שבטח הי' מברך אז:

ג) סיפר לי מו"ר הרב החריף החסיד מו"ה יעקב אהרן הלוי זצלה"ה אבד"ק קאנסטאנטין איך שאדמו"ר זצלה"ה אמר לו שבעודו ילד קטן והי' מתפלל בביהכנ"ס עם אביו זצלה"ה וביזה"כ בין תפלה לתפלה גמר אז במשך היום מס' יומא עד גמירא:

ד) פ"א אמר להרב רי"א ז"ל הנ"ל איך שבעודו בילדותו למד מס' בכורות עם הרי"ט אלגאזי במשך יום החורף שאז הימים יותר קצרים:

ה) שמעתי מהנ"ל איך שבעת החתונה שהי' בקאצק כאשר כבר עמדו המחותנים והחתן והכלה תחת החופה והמתינו זמן רב על ביאת אדמו"ר הרבי מקאצק זצלה"ה לסדר הקידושין עד אשר הרהיב עוזו בנפשו הה"צ ר' הירש טומשובער זצלה"ה (אשר הי' גם שושבין שלו) ליכנס לקודש פנימה ואמר להרבי זצלה"ה איך שהמחותנים והזוג עומדים תחת החופה זה זמן רב וממתינים עליו, ואמר הרבי זצלה"ה מקאצק כי הי' לו אורחים נכבדים לברכו בברכת מזל טוב הלא המה הרה"ב מפשיסחא זצלה"ה והיהודי הקדוש זצלה"ה ואדמו"ר הזקן מווארקא זצלה"ה ועוד ולא הי' יכול לילך חוצה אל החופה, וכאשר בא תחת החופה בירך את החתן בברכה שהשי"ת יעזר לו שגופו יהי' מחזיק מוחו הגדול ולחש לו אז באזניו מאיזה מקור לקח נשמת הכלה זו' הרבנית זצלה"ה:

ו) שמעתי ממו"ר הגאון הגדול אבד"ק קינצק זצלה"ה איך שאדמו"ר

על טביחה ומכירה, אבל בחטא של גנבה מה איכא למימר, ותיריך דאיתא בב"ק דע"ס מפני מה החמירה תורה בגנב יותר מגולן היינו לשלם כסף דר"ה שזה השוה כבוד עבד לכבוד קונו וזה לא השוה וכו' ע"ש, נמצא לפי"ז שכל תומר החטא של הגנב הוא שמקבל עליו מורא בור"ד יותר ממורא שמים ונוכל לומר דהיינו טעמא נמי מה שהוא נמכר בגנבתו מפני משא"כ בגולן שאינו נמכר בגולתו מפני שהוא נענש מדה כנגד מדה הואיל שנפל עליו מוראו של בור"ד לכך הוא נמכר לעבדות של בור"ד ולפי"ז ניתא מה שמרצעין אנו עכשיו לאחר שאמר אהבתי מפני שגם הוא שנה בחטא של לי ב"י עבדים עבדי הם באותו החטא עצמו:

מצאתי כתוב וז"ל שמעתי בשם הרב מוריני ר' מנחם מענדיל מליבאוויטש זללה"ה, כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ד' א' בידך ושבית שביו, דהיינו כמו שהציה"ר אמר תפס אותך בשבי' אז אינו מרחם עליך כלום רק אחוז אותך בשבי' גדולה ואינו מניח אותך רגע כמאמר ח"ה אתה ישן והוא ער כו' כן תעשה אתה כשהשי"ת יעזור לך ותנצח אותו תאחז אותו בשבי' כמו שהוא אחז אותך בשבי' וזה הוא ושבית שביו, שביו דייקא, וזה פי' ירגיו יצר טוב על יצה"ר דוק:

עוד מצאתי מפני מה אברהם אחז במדת חסד יצחק אחז במידת פחד יעקב אחז במידת ת"ת ולא ירש כל אחד מידת אביו, הנה באמת כל אחד תפס מידת אביו דהיינו יצחק ה' רצה לתפוס מידת אביו ה' ירא, שה' נראה לו שאינו יכול וזה הוא מידת פחד, ויעקב ה' ג"כ רצה להשיג מידת אברהם וה' ג"כ נראה לו שאינו יכול להשיג וה' רצה להשיג מידת אביו, וה' נראה לו ג"כ שא"י להשיג

לכו

אומרים היה"ר שתצלינו ממקרים רעים בלי כוונה בחפזון צריך אדם להתפלל בחזקה ע"ז, וכשיעבור היום וניצל מזה הוא דבר גדול ע"כ:

כתב בס' תפארת אדם (דק"ג) סיפר הרה"ג החסיד ר' נח אבד"ק פיאסעצאנא ז"ל, כי בעת שלקח התרת הוראה מהרב הגאון ר' שלום צבי הכהן זצ"ל אבד"ק זגירש, אמר לו בזה"ל אמסר לך מה שמסר לי רבינו הגדול הרבי מפרשיטחא זי"ע וזה לשונו, שלום הירש נותן אני לך רבנות, אין אז די וועסט אוועק ווארפען א דרייער בבזיון, וועט דיר קימען צו צי שווימען א רובעל" עכ"ל:

א"ה, ראיתי בס' שה"ט בצפחת השמן לאות כ"ה, בזה"ל, וכבר אמר הגה"ק הר"ר בונם מפרשיטחא זצ"ל בהא דאומרים קדיש יתגדל וכו', אתר נפטר, להיות במלך בור"ד אם נחסרו לו איזה אנשי חיל מקורפוס שלם אז אינו ניכר החסרון, ורק באם נחסרו למאות ולאלפים אז לוקחים אנשי צבא חדשים למלאות את הקורפוס ולהשלימו לא כן במרום כ"כ ניכר מיתת ישראל א', עד שאומרים יתגדל וכו', היינו שיחזור ויתגדל מלכותו ית"ש, כי נראה כחסר ח"ה, כאמרם ז"ל חביבין ישראל וכו', והבן:

מהחידושי הרי"ם זצ"ל, שהקשה במכרוהו ב"ד שמרצעין אנו על שהלך וגנב מה ענין הרצעה זו עכשיו לאחר שאמר אהבתי וכו' הלא צריך היה לרצעותו תיכף לאחר גנבתו ובמוכר עצמו ניתא אעפ"י שהוא ג"כ כבר עבר על לי ב"י עבדים בשעת המכרו בתחילה אעפ"כ מרצעין אותו עכשיו כשאנו רוצה לצאת מהעבדות מפני ששנה בחטא באותו חטא עצמו כדמצינו בגמ' בענין תשלומין ד' וה'

שיח שרפי קורש

שנים דהיינו בעולם הזה ובעולם הבא; ע"פ עיר קטנה כו' ובא עלי' מלך גדול וסיבב אותה כו' ע"ז אמר הרב הק' מו"ה ש"ב ז"ל זי"ע פירוש דנראה מטכסי מלחמה דעיקר פועלת השני צדדים להיות להם שפיראנק לידע מה במחשבתו של השני שכנגדו ואיך מצבו ותחבולותיו ועי"ז יכול לנצח אותו. וזה ג"כ ענין מלחמת היצ"ט עם היצ"ה שעיקר הוא לאדם שיתבונן מתחילה התחבולות של היצ"ה ואיך שהוא יארב אותו לחטוף ברשתו אזי יוכל לו כי זה הוא עיקר התבוננות דוק :

ובזה אפשר לפרש הגמרא לעולם ירגיו אדם יצ"ט על יצ"ה ופ"י רש"י שיעשה עמו מלחמה כוונתו בזה דרך הנ"ל היינו שידע לו עניני תחבולותיו ודרכיו של היצ"ה :

או יאמר בד"א כתוב כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ד' אלקיך בידך כו' דהנה אמרו חז"ל אלמלא הקב"ה עוזרו אין אדם יכול לעמוד כנגדו נמצא דעיקר הגמר מאת הקב"ה רק שאדם צריך להתגבר וללחום עמו כמאמר הרב על פ' כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו, וזה כי תצא פ"י כי הוא הבטחה, כאשר תצא למלחמה עם היצ"ה היינו שתלחום עמו, אזי מובטח אתה שנתנו ד' בידך כי הוא יעזור לך כמ' חז"ל הקב"ה עוזרו :

בשם הרב מהרש"ב זל"ה כתיב לא תוסיפו ולא תגרצו, הא לקמן בפ' ראה כ' ג"כ פ' זה ופ"י הוא דזה הוא הבטחה כי אם שאין אדם בשלימות ביראת ד' אזי צריך גדרים הרבה ולכן נתוסף עלינו חומרות וגדרים הרבה אבל מי שלבו שלם ביראת ד' אין אזי צריך לזה, וזה הוא שכתוב מקודם ואתם הדבקים בד' וא"כ לא תוסיפו הוא הבטחה שלא תצטרכו לזה ולא תוסיפו שפ"י ראה הוא

מכיון

לכן השיג מידת הת"ת שהוא כלול משגיהם, ופ"י הרב ז"ל דאף הדבר שנראה לאדם שהוא אינו עבודה כידוע בענין עבודה אצמיי"כ יכול להיות עבודה דוק :

ענין טעם ב' ימים טובים של גליות, היינו שביום א' הקב"ה מזמן אותנו לפניו, וביום ב' אנו מומנים כביכול השי"ת, ודוק, היינו שאנו מכשירים את עצמינו בטהרת הלב להיות מוכשר להשראות השכינה וזהו שאנו מומנים אותו כביכול היינו שהכשרנו את עצמינו מה שהי' בידינו לעשות, כענין הבאת ביכורים השקיפה ממעון קדשך, ופירש"י עשינו מה שגזרת עלינו כו' :

מפני מה בחטא העגל הי' מועיל תשובה ועל חטא המרגלים לא הי' מועיל תשובה, נוכח לומר כי חטא העגל הי' חטא הראשון ולא הי' יודעים עוד שתשובה מועלת אחר קבלת התורה והי' נכנעים מאוד בענין התשובה כמ"ש ויתאבלו העם לכן הי' מועיל תשובה, אבל חטא המרגלים כבר ידעו מזה לכן לא הי' מועיל דוק :

עוד בשם הרב מפרשישטא מפני מה נקרא מנחם אב, כי האותיות א"ב הם בעצמם מנחם אותנו כנודע ולכן המגילת איכה הם באלפא ביתות, ומה שהם משולשים הם ג"כ מורים על הנ"ל, וכאשר שאי אפשר הסתלקות והפירוד מבחי' אותיות כן אי אפשר חלילה הפירוד והסתלקות מישראל כי קוב"ה ואורייתא וישראל חד אינון ודוק כי הם בקיצור גדול :

עוד בשם הה"ק הנ"ל, ע"פ כי יגנוב איש שור או שה, שור זהו עבירה גדולה שה זהו עבירה קטנה וגנוב היינו שפגם למעלה וטבח"ו או מכר"ו היינו עושה תשובה הרי טוב הוא מתוקן. אך אם המצא תמצא בידו הגניבה שלא עשה תשובה אז חייב

פ"א סיפר אחד לפניו אשר אשתו מצערתו ומקללת אותו והוא שותק וגם צוחק מדבריו ועי"כ היא מקפדת ביותר, והיתה רוצה שהוא יקללה כדי שיהי' לה מה להשיב לצער, ומחמת ששותק אין לה להאריך בקללות, ואמר לפני הה"ק זי"ע מאוסטראוויצי ז"ל בזה"ל מה אעשה שאשתי רוצה דוקא שאקלל אותה, והשיבו בזה ניחא לי פירש"י ז"ל על הגמ' עלובין ואינן עלובין כו' עושין מאהבה כו' עליהם הכתוב אומר כו' פירש"י עושין מאהבה מאהבת השי"ת מה חידש רש"י ז"ל בזה הא אהבה הכל יודעין שהוא אהבת השי"ת, אך לפעמים עושה לקבל ע"ע בשתיקה כל הנ"ל כדי לצער את חבירו ולא מאהבת השי"ת ע"ז פירש"י ז"ל עושין מאהבה מאהבת השי"ת שצריך לשתוק, אבל לא יהי' כוונתו לצערה רק מאהבת השי"ת ודפח"ח: הרמב"ם ז"ל כתב על הכבדת לב פרעה (בשמונה פרקים ס"ח) אף שהבחירה חפשית רק לפעמים שהחטאים מתגברים מאוד מעניש הקב"ה ליקח הבחירה מאדם, וזה לעונש על ריבוי החטאים, והבן, הן נקרא זה ולא נבעת:

מצוה פירסם גודל צדקתו, וקדושתו, ותולדתו, וקורות ימי חי' של הרה"ק הר"ר אייזיקל זצלה"ה מלענטשנע, תלמיד הרבי מלובלין זי"ע ותלמיד הה"ק הרי"ל מזאקליקוב זצלה"ה והי' מפורסם מאוד מהקפדת היהודי הק' זי"ע מפרשיסחא כמבואר בפנים:

מכתב הגה"צ מ' יוסף זצ"ל
לעווינשטיין אבד"ק סעראצק.

הרה"ג מ' יוסף רויזין אבד"ק גליסק יועצאף קטן ובהרב ר' מנחם מאניש חתן הרב הקדוש המקובל מ' יצחק אייזיקל

מכוון על ענין המצות שלא תוסיפו ולא תגרעו וכו', (כל זה מצאתי כתוב):
עוד בשם הה"ק הג"ר, וכי דוד היה ידע אימת הוא חצות כמ"ש חצות לילה אקום, ומשה אמר כחצות כו' (ברכות ג') ע"ש ביאר הה"ק הג"ר עפ"י משל לאחד שבא במלון לבית אשר שם בית הרחים, והוא אינו יכול לישון, אך אנשי מקום בית הרחים לא איכפת להם כי הם אינם מתפעלים מזה אך אם נעשה איזה סיבה, והתפעלות יותר גדול מזה, אז גם הם אינם יכולים לישן, וזה הוא ענין משה רבינו ע"ה עם דוד המע"ה כי מה שהי' לדוד בחי' כינור ורוח צפונות זה הי' למשה במידות, והבן ודוק:

העתיק לי ר' בנימין ברש"י יליד קאצק נ"י: **מצאתי** כתוב בשם אדמו"ר מפרשיסחא על פסוק ואהבת, כשהשי"ת הי' מצוה אותנו הי' שייך לומר ואהבת כי הוא ציוה אותנו אבל כשאנו אומרים ואהבת אל מי אנו מצווים, ומי' עפ"י משל לחינוך שאינו בע"ל שכל כשהמלמד אומר לו אמור אלף התינוק משיב ג"כ בזה הלשון אמור אלף כו' כך השי"ת ציוה לנו ואהבת, אנו אומרים ג"כ ואהבת ודוק:

ע"כ מר' בנימין הג"ר.

בשם הה"ק הר"ח מצאנו זי"ע שכל האושפזין של שבצה הרועים חל היא"צ שלהם ביום השבוע שחל האושפזין, שבאותו יום היו נפטרים לחיי עוה"ב, היינו אם האושפזין שלו ביום א' גם היא"צ חל ביום א', והבן: **בשם** הה"ק מאוסטראוויצי זצ"ל בתוכחה, ונסתם ואין רודף אחכם, מה נפ"מ אם יהי' להם רודף או אם נסו באין רודף, ואמר כתיב ווא' יבקש את נרדף ואפי' הרודף צדיק הנרדף רשע, לכן הוא עיקר התוכחה באם אין רודף אותם, לא יהי' נרדף והיא הקללה ר"ל, והבן:

שיח שרפי קודש

הרבי מלובלין נבג"מ לאסוף לביתם את בנם הה"ק ר' אייזיקל, ואת אחותו הצדיקת רחלי אשת ר' שמואל מק' לענטשנא, ואחרי נפרד היהודי הק' להמשיך עדה מסר נפשו עבור הרבי כנודע, ופ"א נסע לפרשיסחא להצטדק עצמו ושם אחזה מחלת ח"ג רמ"ל, ואחרי נפטר הרבי הי' מגדולי תלמידי הגה"ק מהר"ר מזאקילקאו וצ"ל, ובר"ח ניסן תקפ"א א' א' בניסן ר"ה למלכים מלכי רבנו יש לנו רשות לסמוך א' מאנ"ש לרבי, והסתכל ע"פ תלמידיו ובחר לו את הה"ק ר' אייזיקל וצ"ל, וסמך ידו עליו, וחילק חוליו לכל יום רגע אחת עד כי לא ניכר חליו, וכל יום פטירת היהודי הי' דואג כי יעבור אותו יום, עד כי אחרי שנה נפטר פתאום קודם אותו יום, ובנו הה"צ ר' יחיאל נפטר בחצלים ושם ורעו דור ישרים:

ב) זקנתי הצ' מ' פעסל נ' בלובלין י"ז שבט תקמ"ז אשת הגאון הצדיק מ' אברהם ר"מ בלובלין בע"ס אמרי אברהם עה"ת מחזה אברהם, בכת"י על הש"ס תח"י, והובא במאסף (ירושלים) שנה ח' סי' ס"ד ט' סי' י"א אוהל יצחק סלוטמר שנה ב' ח"א סי' י"א, ובתורה מציון שנה ט' ח"א סי' ר':

בני הר' אברהם הנ"ל:

א) הצנועה מרת מרים אשת הרב החסיד מ' משה ר' יאטשים הובא בס' רמתים צופים ח"א דף פ"ט הוא הי' המשתדל להביא הרבי מלובלין מלאנצוט ל"ק ראווידוב, ומשם לטשעחוב, ופרסם צדקתו, והוא הדריך את הה"ק ר' אייזיקל בן דוד זוגתו ומן השמים השגיחו להביאו ליראת שמים ובטחון ובכל יום מצא פרוטה וקיים צדקה ואחרי כן שידך עבורו הצדיקת הרבנית מ' מינדיל בת הצדיקת מרת סימא מק' בילגורייא בת הגאון הק' מ' יקותיאל ז"ל אבד"ק קראסניבראד נפטר בק בילגורייא

אייזיקל מלענטשנא ונפטר שם ב' דחהמ"ס תקפ"ז תלמיד הרבי מלובלין ומהר"ר מזאקילקוב, ומהר"ר ארי' ליבש פרץ כנזכר בהקדמת שירת ישראל, בן הר"ר שמואל זנוויל מק' בעלזין בהרב הקצין החריף מ' אפרים פישל בהרב מ' שמואל, בהגאון מ' חנוך העניך מק' בעלזין האב"ד דשם בע"ס עיר חנוך, כנודע הגה"ק מ' ישראל האב"ד דשם בע"ס ילקוט חדש וס' תפארת ישראל כת"י עה"ת בק' אוקספורד ובס' ילקוט חדש לא הודיע המחבר שמו, אך בס' תפארת ישראל כת"י שם בהקדמתו גילה שמו ושהוא חיבר גם הס' ילקוט חדש גם היה מבני בניו של הג"מ אפרים פישל פרנס דד"א מלודמיר בהגה"ק הוכער ר"ר ליב בהג"מ זכריה מענדיל הנקרא זכרי' הנביא נשיא אה"ק בהג"מ זכרי' מענדיל קלוינר בעל אחות רבינו המהר"ל מפראג:

אשת הר' אפרים פישל מבעלזין הנ"ל הייתה בת הגאון הק' מ' יצחק אייזיק מזאקלוי נפטר שם ט"ו שבט תצ"ז והובא בשנה"ג הח' אות א' סי' קמ"ו בהרב הפרנס דד"א מ' יעקב אברהם הנקרא ר' אברהם דעם רעביש (חתן ונ"מ יעקב שור אבד"ק לוצק בריסק בראז ונפטר בק' באדקי בע"ס בית יעקב על סנהדרין בן בתו של הג"ר שאול וואהל ז"ל):

הר' יעקב אברהם דעם רעביש היה בן השר קדוש וטהור ר' יצחק מזאקלוי הסופר מהמלך יאהאן סובעצקי מזאקלוי מלך פולין ימצא בהפ"ס תולדות הפ"י צד רפ"ט ובקונטרס בית צדיקים בס' נפלאות היהודי:

בני הר' אפרים פישל מבעלזין: א) הרב הגדול מ' שמואל זנוויל ואחר נשארה אשתו הצדיקת מרת ציסל אלמנה חי', השתדל הרב החסיד מ' משה יאטשים, חתן הגאון מ' אברהם הימלמארב (יובא הלאה) לפני הרה"ק

שיח שרפי קודש

אחרי ראותי וכו' עניני הה"ק
ר' אייזיקל זי"ע מלענטשנא אשר
שמעתי מש"ב הג"מ חיים יהושע
אבד"ק לענטשנא ועוד:

הרב ר' שמואל אביו כאשר הי' דר
בבעלזין יצא מביתו בלי"ר ר"ה
לחוק לסגור דלתי החלונות לא חזר
עוד וחיששוהו ולא נמצא, ותהי אשתו
אלמנה חי' ועגונה בלי משען לחם,
ואומרים כי העונש היה לו מפני הקפדת
הרבי מלובלין זצ"ל עליו באיזה עסק
שהי' דר' שמואל הנ"ל דו"ד עם אחיו
של הרבי מלובלין זצ"ל שהי' דר
בבעלזין:

בגו הר' אייזיקל זצ"ל נסע בילדותו
לצדיקים אודות אביו ללא הועיל,
הרבי מלובלין זצ"ל היה לו אח בבעלזין
ואח באיזביצא א' שמו ר' זעליג, ור'
מענדל השני, כמדומני שר' מענדל
הי' בבעלזין, חונתו הרבנית הייתה
קרובה ג"כ להר' פישלי משם, כתב לו
מכתב לאחיו הרבי מלובלין וגם
למשפחתו בלובלין, הוא הרב הגאון אא"ז
ר' אברהם הימלפארב מלובלין, חתן הר'
פישלי מבעלזין, וחתן הר' אברהם הנ"ל
הי' הר' משה יאטשיס, הובא ברמ"צ
דף פ"ט, הוא הראשון מאנשי שלומו של
הרבי, והיה חשוב בעיר, וקירב גדולי
העיר הר' אפרים זלמן ברר"ב תבנית
אות יוסף, וחתנו הג"מ מאיר המובא
בס' קשות מיושב לר' ישעי' פיק להרבי
וקנו לו מגרש לבית ובהמ"ד, והביא
את הר' אייזיקל להרבי, ואחותו רחלי
נתגדלה שם והיא האמתא דרבי בלובלין
כן הובא על מצבתה בלובלין אולי
ימצא את הכושר להגיד להם אי'
אביהם, והר' אייזיקל זצ"ל הי' בן בית
שם, אחרי שהתחיל היהודי להמשיך
עדה והצעירים לימים ברחו מלובלין
לפרשיסחא, התקבצו גדולי תלמידי הרבי
מלובלין ובראשם הרה"ק אור לשמים,
הרה"ק מראפשיץ, הרה"ק ר' שמעון

דייטש

בילגורייא ערב ר"ח סיון תקל"ב:
ב) זקני הר' אפרים ארי' המכונה
פישל הימלפארב מלובלין:
הרר"א מלענטשנא תלמיד להרבי
מלובלין, ומהרי"ל הנ"ל
מואקילקוב, ולהה"ק ר' משה יצחק
אבד"ק בעלזין ורבים נהרו אליו לק'
לענטשנא:

בהיות הר' אייזיקל בן ג' שנים אמר
אליו אביו, דע בני כי יש לך
אב בשמים (א' טאטע אין הימל) ואתה
חייב לעבודו, השיב אם הוא אבי למה
אינו נתן לי גראשין, ומאו והלאה מצא
בכל יום א' גדול, מלבד בש"ק, וכל
הגראשינס שמצא חילק לעניים, ובכל
עת שסבבו לקבץ נדבות ובאו לחדר
שלמד הר' אייזיקל, נתן גם הוא נדבתו,
הרבי חשב שגנב מאביו, אבל הוא אמר
יארמין לי רבי שמצאתי המעות ומשלי
הנני נתון:

ובמכתב מדוקלא כתב וז"ל: הגה"ק
רש"ק מבראד בן הג"ר יהודא
אהרן אבד"ק קאמרוי בן הר"ר יצחק
אייזיק מואלקווי (חבר מובהק להתב"ש
ומנו"כ אצלו עיין המעשה באורך
בשה"ג החדש), והרב מטעראצק כ' לי
אשר הר' יצחק אייזיק הי' בן הפרנס
דד"א מ' אברהם זאלקווייר הנקרא ר'
אברהם דעס רעביש בן הר' יצחק
מואלקווי בן הג"ר יהודא ליב מק"ק
זויען (חתן הג"ר מרדכי גומפרעכט
אבד"ק ווין ג' שם כ"ד אלול שפ"א)
בן הגאון ר' יעקב טעמרלש מויון בעל
ספרא דצנועתא דיעקב בן הרה"ג ר'
אליעזר ליפמאן מוירמייזא אחי הגאונים
ר' יהודא ליב חנהליש בע"ס ויגש
יהודא על הר' טורים, והג"מ אליקים געץ,
והרה"ח ר' עקיבא מהאציפלאץ, והם היו
בני הרב הגדול ר' מאיר אשכנזי
מק"ק דנהריון במדינת אשכנז והוא
היה חתן הג"מ אברהם קאשי אבד"ק
לובלין:

שיח שרפי קודש

בפתח השער לס' בית משה על אה"ע:
הר"ר אייזיקל זצ"ל שלח פ"א ע"י
נוסע א' להמגיד מקאונזין זצ"ל
להזכירו בפניו ולומר אשר א' ב'
ג' ביקש להזכירו, כוונתו אייזיק בן
גיטל:

הישיש הר' שבתל משמש אצל הרבי
מלובלין זצ"ל, ואח"כ אצל
הר"ר אייזיקל זצ"ל, נסע פ"א עם רבו
ר"א דרך ראפשיטץ ונכנס אל הרה"ק
ר"נ מראפשיטץ זצ"ל, שאלו שבתל מה
אתה עושה פה, השיבו הנני פה עם
רבי, שאלו עם איזה רבי, השיבו עם ר'
אייזיק, אמר הראפשיטצער איך וועל גיין
אכטיג געביק, ושב ואמר אמת אמת
שהוא רבי כי רבו מלובלין ציוה לו
כמעט בתורת צוואה לזכור ולהתפלל על
אריכות ימים של הצדיקים שרשם שמם
על התהלים שלו, וחפש ומצא שרשם לו
הרבי מלובלין גם שם הר"ר אייזיק בן
גיטל:

בעת שנסע הה"ק ר' אייזיקל לראדמיר
ואל הבתולה שאמרה רה"ק כנודע
ומפורסם, ור' אייזיקל הסית אותה
שתנשא לאיש, ואחר שנשאה לאיש
נעשית אשה פשוטה ככל הגשמים וניטל
ממנה כל כחה ברה"ק כנודע ותלמידו
הג"מ שמחה האבד"ק טעעחוב א' כי
נסע לשם אולי יתגלה לו על ידה מקום
שנמצא בו אביו, אך הרבי זצ"ל אמר
שתפסוהו במקום דלא שלטא בי' עין,
זה שמעתי מש"ב ר' ישראל משה
בהגאבד"ק לענטשנא:

ר' אייזיקל לא החזיק יאהרצייט אחר
אביו, ולא קרא לא מבניו שם אחר
אביו, רק קבע לו יום א' בשנה שאמר
אחריו קדיש:

בעת שסמכו הרבי מהרי"ל מזאקלעווא
לרבי כנ"ע, אמר ר"א תבן לא
ניתן לנו והיינו שאין לנו תבונה
ולבנים אומרים לנו עשו, היינו לבלוש
לבנים ווייסע קאפאטע השיב הזאקיל-

קאור

דייטש ועוד, לקנא לכבוד הרבי, שלא
יברחו כולם, ועשו מרגלים בפרשיסחא,
להודיע כל עולה ודיבור רע הן מהיהודי
או מהחסידיים ללובלין, ליד הר' אייזיקל,
והוא יכתוב לכל העיירות אודות היהודי
הק, בכדי שלא יוסיפו ליסע לשם, וכן
היה:

פ"א בא הר' אייזיקל בעצמו לפרשיסחא
על שבת, והכירוהו, אז התנצל
עצמו שכוונתו הי' לטובתו, באם לא
יהי' הוא הכותב, אזי יהי' כותב אחר
להגדיל על אחת שבע בהוצאת שם רע,
עכ"ז חרה להיהודי הק' מאוד עליו,
לעת סעודה שלישית ציוה עליו היהודי
הק' לישב בשלחן, נפל פחד עליו, באם
יתן לו אוכל, שאם יאכל יחנק חיצון,
ואם יטלנו בידו לבד אזי יתייבש גופו
(פארלייזט) לזאת כרך מטפחתי' על
ידו וקיבל תחיכת דג מלוח ממנו, ואז
תיכף נפל בחוליו גופל ל"ע על זמן רב,
ומאז לא פסק בכל ב' שבועות, וחזר
ללובלין:

אחרי פטירת היהודי הק' נעשה למלמד
בלענטשנא אצל הנגיד ר' יעקב
האנדילסמאן, ולמדו בניו הר' פישל
האנדילסמאן שהיה אח"כ בלובלין והר'
איטשע האנדילסמאן בפילוב:

אחרי פטירת הג"מ שמחה ה"ש האבד"ק
לענטשנא רצו לקבלו שם לאב"ד
והי' שם הקצין ראובן נגיד והי' לרצונו
כי חתנו ר' יקותיאל צבי הירשל שפירא
יהי' שם לאב"ד, ע"כ קיבלו את הגאון
המקובל ר' פסח הכהן האבד"ק ווענגרא-
ווי (יש לו הסכמה בס' זרע אברהם על
הספרי) בע"ס קרבן פסח לק' לענטשנא,
והנגיד הנ"ל הרבה מחלוקת עליו,
ובחיותו במסיבה בא הרר"פ וכולם
עמדו, והוא לא עמד, ציוה הר' אייזיקל
להניח גדול פוליש לתוך צלוחית ואיסתרא
בלגינא קיש קיש, ולומר צדקה... על
סיתתו, ולבוקר מת הנגיד ונשאר הוא
לאב"ד ואחריו הר' שלמה לאב"ד מובא

בפולין ובא לשם עם ב"ב תקצ"ג.
עכ"ל הגאבד"ק סטראצק:

כל הנ"ל נשלח לי מידי ש"ב הרה"ג
חכם הרזים נזר הרבנים כקש"ת מ"ה
צבי יחזקאל מיכלזאהן שליט"א
בועד הרבנים לעדת ווארשא.

בשם ה' ובעזרתו ית"ש, ווארשא.

לכבוד ש"ב יד"נ כו' שלשלת
היוחסין מ"ה יועץ קדיש ג"י
ראקאץ.

א) למלאות רצונו, אחזתי עטי בין
המון טרדותי, לכתוב
אליו איזה דברים הנוגעים לספרו היקר
ואלה הם: הגה"ק בעל צמח צדק הר"ד
מנחם מענדיל מליבאוויטש זצוק"ל סיפר
ששמע מפ"ק הקדושת לוי זצוק"ל שאמר
כי לולא דברה תורה על מדת הגאון
(כמש"נ ורם לבבך וגו') ועוד כאלה,
ובכתובים: עושה גאון, רגל גאון,
ענקתמו גאון, חוטר גאון, גאות אדם
ועוד כהנה) לולא כל זה לא היה מאמין
כי אמנם נמצאת מדה זו בעולם, יען
כי לא יוכל לצייר לו, איך איפה ימצא
אדם און בלבו להתגאות אף באיזה
ערך ובאיוו מדה שהיא, בעת אשר
הוא עלול לחזוף כליל עוד במהירות
יתירה מקיון דיונה, אשר למצער
נתקיים לילה אחד, והאדם הלא עלול
לכל אסון ולכל פגע בכל שעה ובכל
רגע:

והיה אומר, כי לדעתו מדין התורה
אסור להכניס אדם בעל גאון
לתוך הבית, אחרי דכתי' (משלי ט"ו)
תועבת ה' כל גבה לב, וכתי' בפ' עקב
ולא תביא תועבה אל ביתך:

והיה מתפלל על חו"ל, אשר בגנותם
את מדת הגאון, אמרו בכל זאת:
ת"ח צריך שיהי' בו (ממדת הגאון)
שמיני

קאוור אדרב' יען הנך כאין ושפל
בעיני עצמך שאין בך תבונה מגיע דך
הלבנים:

פ"א נודע להרבי מליבלין אשר אחותו
רחלי הציעה לו מטתו, ואמר שאין
רצונו אשר אשה תציע לו מטתו, השיבה
איך בעט נישט עהם נאר איך בעט מיר
(היינו מצוה עבור עצמי), ומאז ניתן לה
רשות:

פ"א ציוה לה הרבי מליבלין שתלכה
על קבר הג"ר יעקב פולאק
להתפלל על א' מבניו שהי' חולה, השיבה
הלא אין הולכים בד' אמות סמוך לקברו,
השיבה אתם מקרוביו ומשפחתו, ונגד
בני משפחתו לא גזר, ומאז והלאה הלכו
הר"ר אייזיקל ומשפחתו בתוך ד"א לקבר
הר"י פולאק:

וסיפר הר"ר ישראל משה הנ"ל שהרב
ר' ישראל איסר ממעזריטש, הי'
חתן הג"מ יחזקאל מקאזניץ, בעודו
בפרישטאט, והי' מתלמידי היהודי, והי'
התרחקות בינם, את בנו הג"מ יעקב דוד
האבד"ק ווישאגראד השתדך עבדו עם
הג"מ משה הלוי מינץ האבד"ק פיאסק
בן הר"ר טובי' מטשעכינאוויץ בן הג"מ
יקותיאל מינץ האבד"ק קראסניבראד,
ונסעו ממעזריטש לפיאסק דרך לענטשנא,
ועמהם יחד נסע הר"ר זושא חסיד ממעז-
ריטש ממקורבי הר"ר אייזיקל, ומחמת
שהר"א הנ"ל הי' חתן בתו של הג"מ
יקותיאל, הפציר בו הר"ר זושא שיבוא
עמו לבית הר"א הנ"ל, ובבואו קיבלו
מאוד בספ"י וא' לר' זושא למה לא
תראה רבנות עבור הר"ר איסר הלא
חבירו שמשון השיג רבנות זוואלין,
וזה לא נראה בעיני ר' איסר:

אחר פטירתו של הר"ר אייזיקל השתדלו
הה"ק מ' ישראל בן הרבי
מליבלין והה"ק מווארק, והביאו את
הה"ק ר' שלמה ליב ללענטשנא בשנת
תקפ"ז, והיה שם עד שנת תקצ"א ואז
חזר הרש"ל לעירו עד שנשקט המרד

שיח שרפי קודש

תיבת „לו" הי' צ"ל ומתקנין כהן אחר
אך להגמ' אמר דעיקר הוא כדי שיהי'
זריז טפי וזה „לו" והבין:

ג) הגה"ק מ' יעקב היילפרין אבד"ק
ויואנין בפאדאלי בצהמח"ס
בית יעקב בכתי"ק, ונפטר בער"ח אייר
שנת תצ"ח ומנ"כ שם, וכתב שם
בהקדמת ספרו בכתב יד וז"ל: בתהלים
ס"ו הרכבת אנוש לראשנו באנו באש
ובמים ותוציאנו לרויה: אבוא ביתך
בעולות אשלם לך נדרי: אשר פצו שפתי
ודבר פי בצר לי: עולות מחים אעלה
לך וגו', עפ"י מאמרם ז"ל במנחות,
נא' בעולת בהמה ריח נחוח ובמנחה
ריח נחוח לומר לך א' המרבה וא'
הממציא וכו' עכ"ז הו' חלוק בהבאת
קרבתן שהמהדר בעשירים הביא עולה
שמנה וכמו שכ' ר' ישמעאל אפנסקי
לכשיבנה בהמ"ק אביא חטאת שמנה,
והנה עתה בעוה"ר שחרב ביהמ"ק אשר
ונשלמה פרים שפתינו בקריאת פ'
קרבות כלם שוים לטובה כעשיר כעני
כנדיב ככולי, ושפיר אמר דוד המע"ה:
עתה הרכבת אנוש לראשנו וחרב ביהמ"ק,
אך כשתוציאנו לרויה ויבנה בהמ"ק,
או אבא ביתך בעולות ממש לא
בקריאת פ' קרבות כאשר פצו שפתי
ודבר פי בצר לי, ואז בהביאי עולות,
אהדר להעלות עולות מחים ושמינס
עכ"ל:

ד) בתהלים נ"א זבחי אלהים רוח
נשברה וכו' פי' זקני
הגה"ק הרבי ר' שמחה הכהן ראפפורט
וצוק"ל אבד"ק הורדניא, לבוב, דהנה
נמצא ב' טעמים למה בחר הש"י
לקרבן פרים ובהמות ולא אריות וחיות
השדה, א) מפני שהחיות אינם נמצאים
בקלות להשיג והקב"ה לא רצה להטריח
ולהעמיס צול כבד דכת' לא הצבדתך
במנחה ולא הוגעתך וכו', ב) טעם
החוקרים מפני שהבהמות הולכים בקומה
כפופה וכל החיות הולכים זקופי ראש,
וח

שמיני שבשמינית (סוטה דף ה' ע"א)
והתפלא היתכן כן, ועוד לת"ח?
ואמר לפרש המאמר על דרך המוסר
וצחות הלשון, כי הלשון „שמיני
שבשמינית" אפשר לכוין לכונה אחרת,
והוא, כי בסדר פרישיות התורה הוי
פרשת וישלח השמינית על הסדר
מבראשית, והפסוק השמיני שבפרשה זו
הוא „קטנתי מכל החסדים וגו'", והכונה
במאמר הגמ', כי ת"ח צריך בכל עת
ומקרה להשתמש בהמדה שבפסוק
השמיני מהפרשה השמינית, כלומר,
שתמיד צריך לכוין ולומר קטנתי מכל
החסדים וגו' ועפ"ז ישרש מעקרה
את מדת הגאווה וכל ענינה, ובזה יתבאר
מה שאמר שמיני לשון זכר, שבשמינית
לשון נקבה, מפני כי הפסוק הוא לשון
זכר, ופרשה לשון נקבה עכ"ל:

ב) שמעתי מהרהגה"ק ר' פנחס מנחם
וצוק"ל אבד"ק פילץ שאמר
במשנה פ"א דיומא ומתקנין לו כהן
אחר תחתיו, ודקדק על תיבת אחר,
דהול"ל ומתקנין כהן תחתיו, ואמר דהנה
כל הענין אמרו ז"ל כדי שיתקנא בו
הכ"ג ויזהר טפי, וזהו דוקא בכהן
אחר, אבל אם יתקינו בנו של הכ"ג,
כלום אדם מתקנא בבנו, וזאת משמיענו
המשנה שמתקינו רק אחר ולא בנו של
הכה"ג. (ויש לדבר בזה ממדרש רבה
אחרי סופ"כ אירע טומאה וכו' שימש
אלעזר, דאימתי הי' זאת אם בכל
השנה, או גם ביוהכ"פ, וגם אין להבין
בכלל ענין ירושת הבן של הכ"ג עי'
יומא דע"ב ע"ב, וההלכה בהרמב"ם ה'
עבודת יוהכ"פ דאם מת הכ"ג זה
שתתקינו לו יורש, ועי' שו"ת ח"ס
חאו"ח סי' י"ב, ובכלל למה התקינו
אחר תחתיו הא הי' לו סגן ועי' רש"י
יומא דל"ס ע"א בשם רבו רבי יצחק
הלוי ז"ל ואכמ"ל):

[א"ה, שמעתי בשם כ"ק אדמו"ר בעל
שפת אמת וצללה"ה שהי' מדייק

מהחסידים להרבי, והרבי אומר שהרבי מתיישב עצמו ושם אל לבו מה אני ומה חיי שבאים אלי להתפלל בעדם, הלא אני כמר מדלי וגו', ועי"ז הרבי חוזר בתשובה ונתעלה, ועי"ז באה טובה להחולה והדורש עצה וכדומה, וזה אז לבבו יבין ושב - הרבי - ורפא לו - להחולה, אח"כ אמר לו, דע שממשיכין היום געמינקייט שזינק לקטן עד גדול ואפילו לעשב הקטן, ואתה חזק ועמוד ותשגיח על הכל, בספרו הרה"צ רנ"י זצ"ל להרב מבאביאק זאת בליפנא עמדו אצל החלין, וזרקה המשרתת זרעונים להתרנגולים מבחוק, ואמר הרה"צ זצ"ל אליו בזה"ל ראה היא זורקת כאן מעט להתרנגולים, ולהלאה ג"כ זורקת להתרנגולים העומדים שם, והתרנגולים העומדים כאן, בראותם שהמשרתת זורקת ג"כ לתרנגולים האחרים להלאה רצים שמה לחטוף מה שנזרק לאחרים, אם כי יש להם כאן לאכול, ונראה מזה הקנאה הנרוע ששוררת גם בהם ע"כ. שכתתי מלרשום כאשר בא רנ"י זצ"ל להחי' הרי"ם זצ"ל, בשחרית חי' שניהם קודם התפלה, אך מיד בבואו פנה אל בית החי' הרי"ם לקחת שלום, ורצה הה"צ רנ"י לדבר עמו חסידות, ואמר החי' הרי"ם אליו, שיבוא אליו בשעה מאוחרת, כי הוא עוד קודם התפלה, ואמר רנ"י זצ"ל שהוא ג"כ עוד קודם התפלה, ושאל אותו מתי יבוא? והשיב לו שהוא בעצמו ידע לכוון, והלך שוב קודם הנחת תפילין דר"ת, וכאשר בא להחי' הרי"ם ג"כ טרם הניח תפילין דר"ת, זאת היתה הנסיעה האחרונה, כי אח"כ נסתלק החי' הרי"ם זצ"ל:

עוד סיפר לו הרה"צ רנ"י זצ"ל שאח"כ נסע להרבי מטשעכינאוו, וקבע דירתו אצל ר' יעקב זצ"ל והלך הרה"צ ר' יעקל בנו של הרבי לאביו להודיע

וזה רמז על הכנעה, וזה פי' הכ' דלטעם החוקרים העיקר להראות טעם הכנעה, וכדי להכריע נאמר שימות המשיח יכריעו שאז כתי' וגר זאב עם כבש ופרה ודוב תרענה יחדיו, וא"כ באותו זמן אין עוד טרחה להביא מיני חיות, ואם באותו זמן יביאו ג"כ מבהמות מוכח דהטעם יהי' מפני הכנעה ונ"ש זבחי אלקים וכו' הטיבה ברצונך וכו' ואז יעלו על מזבחך פרים, מוכח משום זבחי אלקים וכו' והבן:

ש"ב אוה"נ

צבי יחזקאל מיכלזאהן

בועד הרבנים דפה.

מה ששלח לי הרה"ג מוה"ד שלמה שליט"א האבד"ק קלאדאווע.

שמעתי מהרב הישיש המאוה"ג וכו' כשת' מוה"ר הירשל שליט"א אבד"ק באביאק, שהסתופף תחת צל כ"ק הרה"ק ר' נחום ישראל זצ"ל מליפנא, והה"ק מו"ז זצ"ל מסטריקאו ו עוד, שהה"ק ר' נ"י זצ"ל סיפר לו, שבפעם האחרון מנסיעתו להחי' הרי"ם זצ"ל, שאל אותו החי' הרי"ם לאמור לו הרעיונות והרהורים שחשב רנ"י זצ"ל על הדרך טרם בואו אליו, והשיב שהוא בא לשמוע מהרבי, ולא להשמיע וכי כן מצינו בגמ' ששאל ר"י לתלמידים מה איתמר היום בבי מדרשא, והשיבו שהם באים לשמוע ע"ש) ואמר החי' הרי"ם אעפ"כ, ואמר הרי"ם זצ"ל, היות שבאים חסידים להרבי בדרישות שונות, בעניני פרנסה ועצה לחולה וכדומה, איזה שייכות יש לרבי לזה - מה תירצת לך - שאל אותו שובה חי' הרי"ם זצ"ל - והשיב שתמציתו לי, שהרבי מחזיר בתשובה ומעלה את הבאים אליו למדרגה גבו' עי"ז נשמע תפלת החולה והמבקש, ואמר לו החי' הרי"ם, זאת נשמע

שיח שרפי קודש

אך באמצע השבוע, לפני דמיון זכרוננו של הרב מבאביאק שליט"א שאמר לו הרה"צ רנ"י זצ"ל) אכלו ביחד על שולחן אחד :

עוד סיפר לי הרב מבאביאק שליט"א, בנסעו לטשעכאנאוו, איהר את האניבאס שהלכה מפלונסק לטשעכאנאוו, ולקח לו עגלה מיוחדת לסאחאטשין, בחושבו להשיג האניבאס, ואיחר גם שם, והלך רגל לטשעכאנאוו, והי' אז רוח שלג, „זאוייערדע“ חזק, והתפלל על הדרך בהילוכו בלי תפילין, ויינה תפילין בהעיר, ובבואו הצירה הי' בעש"ק, הי' מינוט לשעה שתיים, וכידוע הקדימו בטשעכאנאוו לקבל ש"ק, ולא הי' לו עוד עת לקבל שלום מהרבי, וידע שהרבי ישאל אותו עת ביאתו, ורצה מיד לר' יעקיל בנו של הרבי, שיראה על הזויגער עת ביאתו, ויהי' לעדות אצל הרבי, והרה"ג ר' אלעזר זצ"ל אב"ד סאחאטשאוו, לא לטשעכאנאוו ג"כ בעש"ק בשעה חצי לשעה ג', וג"כ לא לקח שלום, בליצה בעמדם רחוק מהשולחן, רמז הרבי באצבעו לר' אלעזר זצ"ל לבוא אליו, ושאל אותו מתי בא? ואמר האמת בשעה ב' וחצי, ואמר לו הרבי, הלא ידעתם שבעירי כבר הוא שבת, ואמר לו ר' אלעזר, שבעירו עוד שעה לשבת, אמר הרבי, אם תרצו להיות כאן, תלכו למחר להתב"מ ותאמרו על הבימה, בזה"ל, היות שבעירו סאחאטשאוו טרם הוא שבת בשעה שבא הגה, ולא ילמדו ממנו שארי אנשים שבפה לחלף השבת או, והבטיח ר' אלעזר זצ"ל לקבל עליו ולעשות כך, וכן עשה למחר, והי' בעיני הכל לחמי', כידוע את תקיפות דעת' של ר"א זצ"ל, ואמרו למחר, בשמעם הדרשה הזאת ממנו, שר' אלעזר דורש, ואעפ"כ לא נתן לו הרבי אצל השולחן בלילה שלום, אח"כ רמז הרבי באצבעו אליו, לקרב עצמו, ושאל אותו מתי באת? ואמר לו העת, ואמר הרבי, אולי

להודיע לו, שהוא בא אליו, ותאר לפניו מהותו ומי הוא, ואמר הרבי אני יודע, אם כי לא ראה אותו עוד מעולם, וכאשר בא הוא להרבי, שאל אותו הרבי לאמור לו מה הי' מחשבותיו על הדרך טרם בואו אליו וסירב ג"כ לאמור, באומרו שהוא בא לשימוע, ואמר הרבי ג"כ ואעפ"כ, ואמר שהי' קשה לו, מה הכוונה „בכל נפשך“ אפילו נוטל את נפשך, האם זה רבותא? וישבתי לי, שהכוונה נפש מלשון רצון, אפילו שניטל ממך כל הרצוניות לעבדו אעפ"כ תחזק עצמך ותעבוד את ד', הרבי הדביק (גיכועטשט) את ידו, באוחזו עוד מהשדום עליכם, וכפל ושנה בהרגשה ודיקו תורת אמת היא, תורת אמת היא, ואמר לו עוד, שציוה דא' להוביל את כליו מר' יעקיל לביתו, ופנה אליו עוד ואמר בזה"ל, אצלי הי' אוכלים על שלחני בש"ק מקדם, לומדים, חסידים, צגידים, רבנים, קרובים, ובראותי אח"כ שאין הדבר נכון, מחאתי את הלומדים, ותאמינו לי שהדבר נכון עפ"י הלכה, אח"כ ראיתי שעוד אין הדבר נכון, הגבלתי גם החסידים, ותאמינו לי, שהדבר נכון עפ"י הלכה, אח"כ גתיישבתי ומחאתי ג"כ את הנגידים, ותאמינו לי שהוא עפ"י הלכה, אח"כ מחאתי ג"כ את הרבנים, ותאמינו לי שהוא עפ"י הלכה, אח"כ מחאתי גם את הקרובים, ותאמינו לי שהוא עפ"י הלכה, עתה אוכלים על שלחני רק הרבנים שהם קרובים מעט, ע"כ אחם אם תרצו שאלך אחור מהלכה שלי, תוכלו לאכול עמי, אך אם אחם רוצים, אשלח כל הסעודה להסאטנאציע אצל בני, ותאכלו באותו העת שאני אוכל, ויהי' חשוב כאילו אכלנו שנינו יחד על שולחן אחד, והנה הרבי זצ"ל אכל בש"ק בערב ובבוקר בשעה מקדמת, והרה"צ רנ"י אכל תמיד בשעה מאוחרת בלילה וכן בבוקר, אולם עתה הוכרח לכון העת,

רשע מלמעלה, והוטב הפי' מאוד בעיני הרבי השפ"א זצ"ל, והוכרח לחזור ולומר שנית הפירוש, אח"כ סיים הרב דבריו שאינו דורש שום השתדלות, רק בטח ישאלו אנשי העיר דשם את הרבי עליו, ואם ישיב הרבי, שאינו מכיר אותו, אם כי כבר הי' איזה פעמים בגור, אז יהי' זאת ריעותא גמורה, לכן מזכיר עצמו לפניו, ואמר לו הרבי, הלא אתה אמרת לי אז (אם שכבר עברו שנים אחדות) שאתה כבר עת ארוך בבאביאק, א"כ אין אתה מן הרצים, ע"כ לא תשתדל מאומה, רק אם תרצה יכתוב אחר שמה מכתב ואם יהי' מן השמים גם זה יהי' די:

עוד שמעתי שבעוד הי' הרב מבאביאק דמו"ץ בעיר סאחאטשינעק, הי' דחוק לי' שעתא מאוד, הי' מחוסר לחם ר"ל, פ"א הי' בסטריקאוו, יושב על השולחן בסעודה, והושיט לו הרבי כוס יין, ושפך הרב את מר נפשו, ואמר להרבי, אני צריך ללחם ולא זיין, והשיב לו הרבי בעיר קטנה עוד תשיג, ואין לדחוק את השעה, אח"כ הי' נפקד מו"ץ בעיר נאשעלסק, ונסע הרבי מסטריקאוו, גם הרבי הר"ק ר' יחיאל זצ"ל מאלכסנדר, וגם הרבי מגאסטינין זצ"ל דרך אלעקסאנדראוו דמעיונות הרפואה, אדמה לקארלסבאד, ונסע הרב מבאביאק מסאחאטשינעק לאלעקסאנדראוו לקבל פניהם, וביקש הרב להרבי מסטריקאוו שידבר עם חבריו הרבים לעשות לו טובה בנאשעלסק, והבטיחו לו, בבואם לביתם, בא אחד עם היתר הוראה, "נמשח חיי", להרבי מגאסטינין זצ"ל וחתם הרבי ג"כ, ונסע האיש לנאשעלסק ונתמנה שם דמו"ץ, ושמע זאת הרב מבאביאק, וקבל את הרבי מגאסטינין לפני הרבי מסטריקאוו, ואז הי' בסטריקאוו ר' יעקל אלבערשטיין חתן הרבי מגאסטינין, וקרא אותו הרבי, ויצא עליו בהקפדה, שישאל את חמיו, אם

אולי על הקרישמע וייגער של החסידים, והשיב שיש לו עד ה"ר יענקל זצ"ל בנו, והעיד ר"י שראה אותו על מורה שעות שלו בעת הזאת, ודרש אצלו עוד למה בא בשעה מאוחרת, וסיפר להרבי כל סדר נסיעתו, ושאל אותו הרבי למה לא שבת בסאחאטשין, והשיב האם לשבות אצל האפקורסים דשם? והוא רצה ליקח לב הרבי בזה, כידוע החזיק הרבי את רובא אנשי עיר סאחאטשין לאפקורסים, ונתישב הרבי בתשובתו זאת, ונתן לו מיד שלום:

עוד סיפר לי הרב שליט"א, שאחר סטריקאוו הי' אצל הה"ק השפת אמת זצ"ל, ונתן קוויטעל, ושאל אותו הרב: כמה שנים הוא רב בבאביאק (היא עיר קטנה מ' משפחות) והשיב עת ארוכה, ושאל אותו שנית כמה? והשיב לו ג"כ התשובה הראשונה, אחר איזה שנים בפעם הג' בהיותו, ביקש את הרבי השפ"א זצ"ל לעשות לו טובה בעיר סטערצאוו הנפקד מקום הרבנות, ושאל אותו הרבי: מי הוא הרב דשם, והיכן הלך? ושאל הרב בתמיהון הלא הרב שהי' שם והלך לעיר אחרת הוא מאנשי שלומכם? ואמר אליו הרבי: נוסעים אלי רבנים חסידים ואינני מכיר אותם. אח"כ אמר הרב, אינני דורש להשתדל בעבורי ולעשות לי טובה, כי הרבי שלי אמר והפסיק הרבי השפ"א זצ"ל את דבריו, ושאל אותו על איזה רבי כוונתו, (כי הי' ידוע להרבי שהרב נסע מקודם להרה"צ ר' נחום ישראל זצ"ל מליפנא, והי' מפורסם בשם האטוידאנט שלו, ואח"כ נסע לסטריקאוו להרה"ק ר"ו זצ"ל), והשיב הרב כי סתם רבי היא כוונתו על הרבי מסטריקאוו, והוא אמר מה שאו"ל כל הנתמנה פרנס מלמטה, נעשה רשע מלמעלה, וק', למה יהי' עוד נעשה רשע? ופי' שהכוונה כל הנעשה ראש, ע"י השתדלות מלמטה, והוסיף אפילו ע"י מכתב מרבי, אז נחשב

שיח שרפי קודש

עוד פ"א הי' בקראקא אצל הג' מהר"ש זצ"ל סופר האב"ד דשם, וביקש אותו לאכול עמו סעודת הצהריים, והשיב בשלילה, בזה"ל אינני יכול מפני הקל וחומר, והכוונה על שאשת הג' יושבה אצל השולחן, והמשנה אומר:

„באשתו אמרו ק"ו באשת חבירו":
התנהגות הרבי הי' בכל יום אחר תפלת שחרית, הי' מתפלל בעבור המראצטסין של אנשים, והי' גרשם אצלו יום המשפט, ושמותיהן, התנהגותו הי' כך, הדליק נרות בעבור רמבה"נ ונתן צדקות שונות לו, ואמר עשרה קפיטל תהלים, ויהי רצון, וכשבא אל ותטה לב המלכות ושריו, ושופטיו, הי' מפרש את שמות האנשים ומשפטיהן, והי' א' מקוטנא שהי' לו תמיד משפטים, על כי סחר עם דברים האסורים, וכאשר הזכיר הרבי את שמו, אמר הרבי בזה"ל, רבש"ע, החכם מכל אדם אמר, אל יבחו לנבב כי יגנוב למלאות נפשו כי ירעב, הלא אין לו שום עצה לעני זה ומיד אח"כ באה טלגרמה מקוטנא שחפשי הוא, ואמר הרבי הודו לד' כי טוב, ושמה עצמו מאוד, ואמר שלא הי' לו שום טענה אחרת בעבור האיש הזה:

הרבי סיפר לו, שפ"א בא אליו כאשר הי' עוד סוחר הקאצער חסיד הר' זעליג שרענצקער, אביו של הרב משעם זצ"ל, ועשה בעבורו סעודה ושמת עמו, וגם נתן לו נדבה ממוצעת, כדרכו שהי' הכל במשקל ובמדה ואמר לו הר"ו בזה"ל, מנדבתך יש לי הנאה, על כי יתן וחזר ויתן אם יבוא לאחור, פעם הראשון, ישנן נדבה גדולה, ואח"כ פחת והולך, כהמדרש, דיום ראשון מאכילו פטומות, וביום שני פוחת, אולם נדבתך הקטנה תוכל ליתן גם בפעם השנית ע"כ:

א' שהי' לו חולה בביתו ובא אל הרבי וצווה אותו הרבי לגמור תהלים

שאל

אם נעשה לשקרן, אם כך למד בקאצק, ור' יעקל לא הבין הדבר, כי לא ידע משום דבר, וכאשר יצא מחדר הרבי, שאל סבת וכוונת הרבי בהקפדתו, וביארו האנשים הדבר, וכאשר בא ר' יעקל לביתו סיפר לחמיו הרבי מגאסטי-נין הדבר, אח"כ הי' הרב מבאביאק בנאסטינין, והצדיק הרבי עצמו, כי הוא לא נתן מכתב להמו"ק, רק חתם על היתר הוראתו, ואמר לו הרבי ג"כ שציר קטנה עוד תשיג, ובזה חתם הרבי מגאסטינין ג"כ השארו בעיר באביאק: עוד סיפר הרב מבאביאק, שפ"א בשמחת תורה, שיבח מאוד הרה"צ ר' נחום ישראל זצ"ל את הלכה של חי' הרי"ם והי' שם אברך א', ואמר ששאר הגאונים פסלוהו מלהנשא, רק החי' הרי"ם זצ"ל התירוהו, ונשא זה שנים רבות ואין לו בן, ושאל הרב מבאביאק את הרבי, א"כ היכן הלכה של חי' הרי"ם זצ"ל אמר הרבי, אם יתן ד' טעם מעד יהי' לו בן זכר, ונתן מיד, ובאותו השנה נפקד בב':

עוד שלח לי ידי"נ הרה"ג ר' שלמה אבר"ק קלאדאווע שליט"א.

ב"ה ו' במדבר תפרה לפ"ק בקלאדאווע.

שמעתי מר' אברהם יוסף נ"י שהי' משמש בקודש אצל אדמו"ר הגה"ק מהרי"ם זצ"ל בנאסטינין, שהגה"ק זצ"ל פירש את „התנא דבי אל"י שכ' ויגרש את האדם כאשר, והדיוק מה הפי' כאשר? ופי' שהנה לכא"ו ק' איך שייך אצל הקב"ה שגירש אותו, הלא מלא כל הארץ כבודו? אך הנה האשה אם היא תחת בעלה, תוכל להיות במרחקים וג"כ נקראה אשה, אולם אם היא מגורשת, גם אם היא בבית בעלה נקראת מגורשת, וזה פירש התד"א ע"כ ודפח"ח (כבר נדפס בס' „מי היס"):

הרב אם ישמע לעצתו, יאמר לו דבר מה, והוכרח ליתן לו תקיעת כף שיסמץ לעצתו, וציווה אותו הרב, שילך ביחד עם כל העניים בביה"כ על בית החיים לקבץ נדבות, וכאשר שמע הבאנקיר הדבר נפל כמעט בחלשות, איך יוכל לעשות דבר בזיון כזה, הלא שום איש לא ידע מדחקותו, אך הרב הפציר בו מאוד, שמטעם זה לקח ממנו תקיעות כף, ואמר מן השמים נגזר עליו שיהי' לו ביונינות, וכמה היא השיעור להמתין עד שירד אחת לאחת מטה מטה, ומוטב שיקוים בו גזירתו בפי"א, ואח"כ בא על המעלה הראשונה ע"כ:

הרב ר' שלמה זצ"ל אב"ד בעיר שעראדז, הי' מקדם זצ"ל רב בעיר גאסטינין, בעת שהרבי זצ"ל הי' עוד אברך, פ"א הלכו שניהם לקבץ מצות, ובאו לבעה"ב א', ונתן להם א' גראשען, ולא רצה הרב לקבל, והרבי זצ"ל אמר לו לקבל, וסיפר לו מעשה, שקיבצו אנשים בעבור אורח הגון בעיר אחת, וכשהביאו המעות אמר האורח שחסר איזה קפ' מהמעות, שכאשר יבוא להעיר מגלין לו מה"ש, כמה מעות צריך לו להיות בהעיר, ורואה שכאן חסר לו מהסכום, ע"כ יקבל הוא גם הגראשען שרוצה הבעה"ב ליתן ע"כ:

פ' תצא, "תפרה" הייתי בווארשא, ושמעתי מדודי ר' אלי' ג"י יאשינסקי, שהי' פ"א בגאסטינין ש"ק, בליל ש"ק לא הי' "שחח" רק הרבי זצ"ל אחר קידוש אמר ח"ת לפני העולם ופטר אותם לביתם, ואמר הרבי אז בזה"ל, כתי' כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ד' אצריך בידך וגו', ובפ' בהעלותך י' פסוק ט' כ' וכי תבואו מלחמה בארצכם, והרעכם בחצוצרות ונזכרתם לפני ד' אצדיכם ונושעתם מאויביכם, וכאן לא כ' שיעשו מה רק מיד ונתנו ד' בידך, אך זה הי' קשה לרש"י הק', ומתקן רש"י שכאן הוא מלחמת רשות, דהיינו

שאל את הרבי זצ"ל, הלא אי' מי שיש לו חולה בביתו, ילך אצל הכס-ויבקש עליו רחמים, והשיב הרבי, אם הכוונה הי' שהחכם יבקש רחמים, הי' צריך לכתוב, "שיבקש עליו רחמים", אך הכוונה על מי שיש לו חולה שהוא בעצמו יבקש, ע"כ, ואני שלו' הכותב, שמעתי זאת מפ"ק הגה"ק מאסטראווצי זצ"ל, ועוד הוסיף שבעבור זה יש לנו תירוק, כי הכל סומכין על הרבי"ם, ובסוף אינם נושעים, אך עתה הלא הסמיכה אינו הכל על הרבי ע"כ:

העולם אומרים, שאוכלים קרעפלעך בעת שמכין, בפורים, מכים המן, בהוש"ר - הושענות, בעיוה"כ - כפרות, אולם למה בשבועות אוכלים קרעפלעך? ואמר הרבי זצ"ל, בראתי יצה"ר, בראתי תורה תבלין, ומכים בזה היצה"ר ע"כ:

א"תא במדרש על וכל חפצי' לא ישוּב בה, אם א' מחליף עם חבירו דבר, לזה תבלין, ולזה בשמים, אין לכל אחד רק דבר אחד, אולם התורה אם לומד עם חבירו פרק א', וחבירו לומד עמו פרק א' יש לכל אחד שני פרקים, וקשה, הלא בכל דבר לימוד אם לומד לחבירו אומנות חייט, וחבירו לומד אותו אומנות סנדלר ג"כ יש בכ"י ידיעת שניהם, ואמר הרבי זצ"ל, שבכל דבר, שלומד מחבירו אין לו מעלה בשלו בידיעתו מכבר, אולם בתוה"ק אם לומד מחבירו פרק אחר, נתעלה גם בפרקו אשר ידע מכבר ע"כ:

פ"א התנצל א' לפני הרבי ז"ל, וציווה אותו לעשות דבר בזיו, והי' קשה מאוד עליו הדבר, ואמר לו הרבי זצ"ל, שבאנקיר א' הי' בבערלין, שהי' דחוק מאוד, ושום איש לא ידע מזה, אך לפני הרב דשם שהי' גדול בישראל מסר את דחקותו, ובאלילה די"ג מדות שלח הרב חרי, ושאל אותו על מצבו ומעמדו, ואבר לו שעוד הורע יותר, ואמר לו

שיח ערפי קודש

ברוך זצ"ל קנה בלייפציג סחורה טובה והביא להרבי מקאצק, ואמר הרבי אליו בלשון תמי', אם נתן עכ"פ דמי סרסור (אויב ער האט בעצאהלעט ר' הירש פאקטער געלד) והכוונה לרמוז לר' פנחס אלי', שמבין שהמשמש ר' אברהם יוסף כתב לו אודות זה, ע"כ שאל אם שילם לו פאקטארנע, אך בשנה זו, ה' מתואר לר' פנחס אלי' בחלום כל המעשה הלז, ולמחר בא אליו המשמש ר' אברהם יוסף עם בתה החולה אודות עזרה, ונזכר ר' פנחס אלי' בחלומו והזכיר המעשה, שכאן יש מקום לקיים מצות הרבי זצ"ל מאז:

עוד סיפר לי ר' פנחס אלי' הנ"ל שפ"א ה' בגאסטינין בבהמ"ד להתפלל, וטרם שלבש הרבי הטלית, באה אשה אחת לבהמ"ד בועקה גדולה ובבכיל, שאשה אחת היא מקשה לילד וצריכה לרחמים גדולים, ואמר הרבי בחשאי בזה"ל, רבש"ע, הרבי מקאצק נתן פ"א נשמה לאשה בעת לבישת הטלית עשה לי כאן גם לאשה זאת נשמה, והוסקנה מיד, אח"כ אמר לו המשמש ר' ליבוש, שהכוונה ה' על הרעבצין שפ"א היתה חולה מאוד, והזכירה הרבי לטובה בקאצק קודם לבישת הטלית, ונושעה אז, ועל אשתו הזאת ה' כוונה הרבי מגאסטינין זצ"ל:

הרה"ג ר' אברהם זצ"ל מזאגראו סיפר, איך שפ"א ה' הרבי מגאסטינין באברכותו עם עוד אברך אחד בציר לינטשיץ אצל הגה"ק ר' חיים זצ"ל, ועל שהגה"ק ר"ח ה' מתנגד גדול כידוע, והכיר במ שהם חסיידים לא כיבד אותם כראוי, ואמר הרבי מגאסטינין אם הכנסת אורחים הוא כך וגו', אחר פטירתו של הגה"ק ר"ח, שלח הרבי מגאסטינין מנין על קברו לפייסו:

שמעתי מר' מרדכי פרועדעצקי, שפ"א ה' הרב ר' סנדר וואלף זצ"ל האב"ד

דהיינו הצדיקים שלבם ברשותם (עפ"י ב" המפורשי' שאויב הוא היצה"ר, והרמו על מלחמת היצה"ר), לכן בלי שום עשוי מצדם עוד, מיד ונתנו בידך, אולם שם לאלה שאין לבם ברשותם צריך לעשות תחבולות שיוושעו: הרבי מקאצק זצ"ל אמר ש, פרים איז ניכט גלייך, רק ווען אצלם שהם אויסגעארבייט, אולם אצלינו שעומדים אנו אצל ההתחלה איז פרים גלייך, א גיטען שבת" ע"כ דברי הרבי זצ"ל: בע"ב אחד ביקש את הרבי על הסנדקאות, ואמר להרבי שכבר כיבד את בנו ר' משה'ל (שהי' אח"כ הרבי מפראשקאו) במציצה, ואמר הרבי גאנץ גלייך משה'לי שלי יש לו פה נקי: הרבי זצ"ל החזיק מאוד מבנו ר' משה'לי, האחרון ספר לאחד, שהי' עתים רעות לו בגאסטינין פעמים רבות, עד שהי' מחוסר לחם ר"ל, ועכ"ז לא סיפר זאת בפני אביו, שלא לעצור, כי אם אביו ה' יודע מדחקות, ה' בא לו לעור תמיד (וכעין זה שמעתי בשם המגיד מטרסק זצ"ל, שהי' מקפיד על אותם שמניחים עצמם על אביהם, ומכבידים עולם עליהם, ואמר שכ' „כי ציד בפיו" ומתרגם כי מצדיה הוא אכל, והכוונה אם כי יצחק ה' עשיר גדול עכ"ז לא ה' עשו מסמך עצמו על אביו, רק מצדיה הוא אכל הכוונה על עשוי שאכל מצדו ולא רצה משל אביו להנות, וזה זכות גדול לעשות: **שמעתי** מהה' ר' פנחס אלי' וויידענ: פעלד מווארשא שפעם אחת כתב לו המשמש ר' אברהם יוסף שהרבי צריך לחלאטעל, וקנה סחורה טובה והביא לגאסטינין להרבי, ואמר הרבי זצ"ל אליו בזה"ל הר' ברוך זצ"ל טשיעווער ה' סחור וגו'נ ללייפציג, פ"א כתב אליו הר' הירש טאמאשווער משמש בקודש אצל הרבי מקאצק, שהרבי צריך מאוד לחלאטעל, וה'

כזאת, שא' התגבול עצמו על השכחה לפני הרבי מקאצק, או הרבי מלובלין, וציווה אותו לעשות תשובה, ופירש דודי טורבינער רב (שהי' מחזיקו לצדיק גדול והי' מתפאר עמו תמיד) שאין שכחה לפני כסא כבודך, וגדולה תשובה שמגיעת עד כסא הכבוד, ע"י תשובה שמגיעת למעלה, אין שכחה ע"כ, ובשם הטריסקער מגיד זצ"ל שמעתי שפי', מי שהוא לפני כסא כבודך, אין לו שכחה, ע"כ:

על הסיום מס' חגיגה, אמרתי המס' מסיים, ארבי"ש תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולטת בהם וגור, אר"י פושעי ישראל אין אור של גיהנם שולטת בהם, ק"ו ממזבח הזהב שאין בו רק ציפוי כדינר זהב ואינה נשרפת, הם שמלאים מצות כרמון עאכור"כ יע"ש בתוס', הלא הרבה יורדים לגיהנם יע"ש, ואמרתי המשך שאמרתי על סיום ברכות והתחלת המסכת שמורה על אחדות ושלום, כי לכא' אינו מובן, שהפושעי ישראל יהי' שוים עם הת"ת, אך הכוונת על עמי הארצים שאין בהם תורה, ונקראו פושעי ישראל, כמובא בשבועות שאומר מותר קרוב למיד, על שלא למד, כדפירש"י והי' עקב תשמעון ושמרתם, זו משנה, ועשיתם כמשמעו, שאם לא למד לא עשה, רק אם הם מחזיקים ת"ת, כיששכר וובולון, יש להם חלק בלימוד, והארכתי הדרוש בעניני החזקת הת"ת ותנוקת של בית רבן, וע"ז אמר שהם מלאים מצות כרימון, שמלא עם קערין שקשה, כן גם תורתם שזוכים מאחר אינם מרגישים בו שום טעם וק"ו ממזבח הזהב ע"י מעט הזהב המצופה עליו אינו שולט בו האש, ומבפנים הוא ארמה כן הם, ע"י הזהב שנותנים ועושים ממנו לעצמם מלבוש אינו שולט בהם האש של גיהנם ודוק: ג' תבוא תרפ"ג, בנסעי על הבאהן לוורשא סיפר לי ר' יוסף פייגענבוים

מוורשא

האב"ד דסטאווישין בגאסטינין ש"ק, ואחר שאמר הרבי ח"ת, ענה הרב הנ"ל שבם הוא יאמר תורה (הוא לא הי' מסת' החסידים ע"כ לא ידע המנהג), וציווה הרבי שיאמר ואמר כ' בתהלים ע"ג ואחשבה לדעת זאת עמל הוא בעיני וגו' כי הגמ' מק' כ' זאת תורת העולה, וכ' הוא העולה ומת' הגמ', בזמן שבהמ"ק קיים הוא העולה, ובזמן שאין ביהמ"ק קיים זאת תורת העולה, וזה הכוונה היא כאן, ואחשבה לדעת זאת, למח כ' זאת, עמל, הוא בעיני, ולמה כ' פעם הוא, עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריהם, והבנתי אז, שהוא יסובב על בזמן שבהמ"ק קיים, וציווה אותו הרבי שישנה אותו עוד הפעם התורה, והוא לחבב אותו ע"כ:

שמעתי שבעת הליות הרה"צ ר' אביגדור יהודה ליבוש הלוי זצ"ל האב"ד בעיר קייל, אמר הרבי מסאחאטסאוו זצ"ל, כ' א"ל"ה תולדות נח, במלת א"ל"ה מרומם אביגדור ליבוש הלוי, תולדות, שנותיו ומעשיו הי' מספר נח, אך ק' למח הי' מיתה חטופה, התיירוק, נח איש צדיק תמים הי' בדורותיו, ואין להרהר אחריו:

פ"א הי' אה"מ הרב ר' אפרים בענדיט זצ"ל בגאסטינין, והלך אנה ואנה בעשנו הלילקע בהבה"מ שלפני החדר שקבל בו הרבי האגשים, ובוזה בא אברך אחד והתגבול עצמו לפני הרבי על השכחה שיש לו, והלך הרבי להבהמ"ד וקרא את אה"מ, קלאדאווער רב, זייט מוחל" ושמע מה שאמר, וחטף אה"מ הלילקע מפיו ואחזו לאחוריו, שאין דרך ארץ לעשן בפני הרבי, ואמר הרבי שאם כך, דהיינו שלא יעשן גם להלאה, לא יאמר מאומה, והוכרח אה"מ ליקח בחזרה הלילקע לפיו ולעשן בפני הרבי, ואמר הרבי בזה"ל, הנה האברך הלז מתגבול עצמו על השכחה והי' מעשה

שיח שרפי קודש

א מחבר גיברענגט א ספר, האט עס מיר
באלד ניקט גיפערלעך, ואבוי זצ"ל
שמח מאד אז בספרו מהסכמת הרבי
הלזו, בידוע הי' ספורות מילין של הרבי
זצ"ל:

גם סיפר לי מה שסיפר לו ר' דוד
אלבערשטיין מקאליש בה"ר יעקל
אלבערשטיין חתן הרבי מגאסטינין זצ"ל,
שפ"א הי' אביו ר' יעקל ראה שבמשך
שבועות יש לו היזיונות שונות, והעסקים
יורדות מטה, והרגיש שאין הדבר פשוט,
ואמר לזוגתו, בת הרבי זצ"ל שתלך
אצל אביו הרבי זצ"ל לדרוש אם אין
לו איזה הקפדה עליו, והשיב לה הרבי
שתשלח את בעלה אליו, ובבואו אמר
לו הרבי, שאמת היא, שיש לו הקפדה
עליו, אך ר' יעקל אמר שאינו מרגיש
שום און ועול בנפשו, והזכיר לו הרבי,
שלפני עת קצרה, פלפל ר' יעקל עם
רב אחד בד"ת, ביושבם על השולחן,
והרבי ישב ג"כ על השולחן סמוך להשאנק
של ספרים ובעת הפלפול עמד ר' יעקל
והושיט ידו ופתח השאנק ולקח הרמב"ם
לעיין בו, אם הפירוש כמוהו, וסיים
הרבי בזה"ל, אם כך הוא הדרך ארץ,
הי' לך לכבדני לפני זקני העם, וחסד
יש לך שבתא לפייסני ע"כ:

עוד סיפר לי ר' שבתי הנ"ל מה ששמע
מאיש נאמן שפ"א בא להרבי זצ"ל
חסיד ידידו עוד מקאצק, ושמת עמו
וביקש את הרבי, היות שיש לו קרוב
נגיד בציר אורקאוו, ע"כ יפעול הרבי
אצלו, שיתן לו איזה משרת בעסקיו,
ואמר לו הרבי, שיאמר לקרובו בשמו
שהוא מבקש ליתן לו איזה מקום נאמן
לפרנסה, ולקח ממנו ברכת פרידה ונסע
ממנו, על הדרך באיזה עיר פגע באיש
מכיר, וסיפר לו דרכי נסיעתו, ומה
שאמר לו הרבי, ואמר האיש מכירו
מה אתה עושה? האם קרובך ישגיח על
דברים בעלמא, אולי לא יאמין כלל
בדברך שהם דברי הרבי מוטב הוא
שהרבי

מוארשא, איך ששמע מפ"ק של הג'
ר' חיים בריסקער סאלאווייצק האב"ד
דק' בריסק זצ"ל, באטוואצק, כי מי
שנראה לו פעם אחת דם מהצוואר
אסור לו להתענות אפילו ביוה"כ, כי
ושמרתם את נפשותיכם הוא ג"כ מצות
עשה, ויש חשש סכ"נ בזה ע"כ:
א"ה צריך לזה רופא דוקטור מומחה
לחלק בין דם לדם, וגם בין דין
לדין, עד כמה שיעור יהי' אכילת חולה
כזה בב"א ואולי די שלא יהי' שיעור
שלם בב"א:

בהלווית הרבי מגאסטינין זצ"ל, בכ"א
שבט ביום ועש"ק שנת
הספידו בנו הרב ר' ליבוש ואמר שהוא
הרגיש במיתת אביו זצ"ל עוד מחנוכה
כי אחר פטירת אמו הרבנית זצ"ל, הי'
נוהג אביו בכל חנוכה נתן לו אביו
זצ"ל עשרה רז"כ להכין בצבורו שומן
על חג הפסח, ובשנה זו לא נתן לו, בכל
יום מחנוכה צפה שיתן, ולא נתן לו,
ורא לשואלו, אם כי ר' ליבוש לא חפץ
במעותיו, אך על כי ידע מנהג אביו
זצ"ל ולא הי' טבעו לשכוח, ע"כ ירד
אז מיד עמוק בלבו הפחד על שלום
אביו, ולא הביא זאת על שפתי פיו
ע"כ, בהשגה שנפטרה הרבנית זצ"ל חל
אז היו"ט סמוך לשבת בהפסק מעט
בינתיים, ופשט הרבי הכתונת מהשבת,
ואמר למשמשו שלא יניח הכתונת בין
הוועש הישינה כי עוד חדש (פריש)
הוא, ואחר זמן רב במיתת הרבנית
זצ"ל בימי אבלו, אמר למשמשו שיתן
לו כתונת הלז:

ג' ראה פ"ו, שמעתי מידידי הרבני
הח' וכו' ר' שבתי נ"י בהרה"ג
מחאדעטש זצ"ל, שאביו סיפר לו, בעת
שהדפיס בפ"ר את ספרו באר יהודה,
הוביל ס' א' מכורך להרבי מגאסטינין
זצ"ל, ופתח הרבי הס' והביט על השער
לבד בעין פקוחה, ואמר בזה"ל, הס'
גיפערט מיר שעה, עס האט מיר אמאל

דעניי לישון עליהם, והבן גודל צדקתם:
ע"כ מהרה"ג הר"ש אב"ד דק"ק
קלאדאווע שליט"א.

בעזה"י.

גם זאת מצאתי בכתיבת יד,
בגנוי אחד החברים, מליצה נפלאה,
בסיפור נסיעת הנשמה מעולם
העליון לצה"ל, שהוא כערבה
וצי' ומדבר שממון, ועיין אלשיך
פרשת לך י"ב ט, ד"ה ודרך
רמו יאמר, עד ריש פסוק י"ד,
והמליצה הלז, הוא לשון הנשמה,
והוא מוסר מחריד לב.

מסע בערב.

(בערב לשון ערבה ומרבין).

שלן הייתי בבית אבי המלך הגדול,
אשר לפיו אין ערך, ולחכמתו
אין חקר, ולגודלו ועשרו אין קצה, כל
המלכים לפניו ברך יכרעון, ובמנחתו את
פניו יקדמו, מי ימלא את יקר תפארת
בית מלכותו, ומי יספר את מרבית
עבדיו, אשרי להזוכים לשמש את אחד
קטני עבדיו, ומי ימלא את רב עונג
ושלות עולם של בניו כמוני או, מאז
אזכרה אותו, הייתי שוכן בחיקו, בבית
מלכותו הפנימי, אשר כבודו בעצמו
יושב בו תמיד, מפתו אכלתי וממימי
שתיתי, מזיו אור פניו התענגתי, יחד
את כל אחי, מוורים היו לנו כל מצוקות
תבל, ולא ידענו מה זאת דאגה וחוסר,
בעונג תמידי התענגנו, כתר מלכות
בראשינו, וששון וגיל חגורתינו, וחדה
ושמחה בלי קץ הי' לנו, ולא נעדר
מאתנו אור פני אבינו המלך בשום רגע,
לאשרינו אין קץ, לשמחתינו אין גבול,
ולענגינו אין סוף, אין די כח כל לשון
יחידיו, להביע חלק קטן כערך טיפה מני
ים, את טובתינו הצלחתינו ותפארתנו.
ויהי

שהרבי יחן לך מכתב מליצה אליו,
זאז יוכל להיות שתפעל אצל קרובך,
והפסיק החסיד הנסיעה אל קרובו, ופנה
חזרה לגאסטינין אל הרבי, והרגיש הרבי
מיד הדבר, ושאל אותו, למה שבת
בחזרה, והשיב הח' בזה"ל מכיר א' פגע
בי, ואמר לי שדברים בעלמא אינם
כלום, רק הרבי מוכרח ליתן לי מכתב
שלום (דער רבי מוסס מיר געבען
א בריעף צו איהם) והקפיד הרבי ואמר
אליו בזה"ל, כך הוא הדרך ארץ, וכי
כך אומרים איך מוסס דיר געבען, כך
אומרים, לאז דער רבי מוחל זיין אין
מיר געבען א בריעף, בקיצור מכל הדבר
כלה בלא כלום, כך היא הקפדת הרבי
זצ"ל, דבריהן כנחלי אש, אם כי הכל
הי' קורין אותו בשם מיוחד שהוא "גיטער
יוד", עכ"ז הוא הי' רגיל לומר לכ"א
שהרגיש בו שהוא מקיל בכבודו, אני
צריך להיות עניי אולם אתה צריך להיות
לך דרך ארץ:

עוד סיפר לי בשם אביו הרה"צ
מחאדעטש, שאמר לא' שהי'
מהחריפים (השארפע) שהי' רגיל לדבר
על הרבי'ם ואמר ממ"נ אם המדובר עליו
הוא באמת גדול וקדוש, לא יענשהו,
ולא יעשה לו מאומה, ואם לאו אז לא
יכול לעשות לו מאומה, ואמר לו אביו
הרה"צ זצ"ל, שאף אם הגה"ק לא יעשה,
אך הוא נעשה ממילא שבהשמים דורשין
כבודו, ע"כ:

עוד סיפר לו אביו הרה"צ זצ"ל
מהעניות של החמדת שלמה זצ"ל,
שהי' מכנים אורח גדול, אוכלים וישנים
אצלו, וזאת הי' על אפם וחמתם של
ראשי העיר, שאורחים שונים ישנים
אצל הרב מווארשא, והחליטו להחליף
לו המעביל, והעמידו לו מעביל חדשה,
פלאשענע כסאות וזאָפּעס, כאשר יאות
להרב מווארשא, והחמ"ש זצ"ל הבין
כוונתם, ודחק בידו על הגיבעטע זאָפּעס
לעיניהם, ואמר להם מה טובים ורכים הם